

PIETRELE DOAMNEI

Revistă lunară editată de FUNDAȚIA „PETRE IONESCU-MUSCEL” DOMNEȘTI - ARGHEȘ

ANUL II, NR. 12 (24)
Decembrie 2008

Despre frumusețea locurilor și a oamenilor

DOMNEȘTI – SAT ÎN ISTORIE, VIITOR ORAS

*De dragul tău, o sat, Domnești,
Cu un trecut urzit de vrajă
Bătrânii azi ne spun povești
Iar Râul Doamnei stă de strajă.*

Fie ca sărbătorile de iarnă să vă aducă în suflet

lumină, pace și multă bucurie.

LA MULȚI ANI!

Fundația „Petre Ionescu-Muşcel” și redacția revistei „Pietrele Doamnei”

TABLETA EDITIEI

LA PRESIMȚIREA IERNII

E iarnă. Prin fiecare horn al caselor respiră cerul... E vremea când ceva moare în suflute!... E vremea când timpul își despoaie în univers rugina lui minerală, vremea focurilor cu lemne, vremea când în cămine se înhumează cu solemnitate trunchiurile înțepenite ce vor fi fost demult copaci; vremea când visezi un viscol năpraznic și-ți închipui întâmplări teribile cu lupi și cu o fugă într-o sanie.

Într-o astfel de vreme ai pleca spre câmpiile albe în lumina sălbatică de la miezul nopții, spre crângurile cu coame despletite de fată.

Ai vrea să întâlnești vânători și vulpi roșcate, să vezi picând vulturi, înfundându-se în pământ, hulpavi, viteji și teribili, să te înfiozeze stelele tragice, apropiate să le culegi cu mâna...

Să scârțâie cumpenele, să-ți aduci aminte că mai există cai, să le privești gâturile mândre și să pornești spre univers cu acea sete mai dureroasă decât foamea, viciu al drumetilor, înțeleptilor și poezilor...

Și dacă n-ar fi florile proaspete din vase și realitatea lucrurilor încremenite în tablouri, ceva te-ar fura și dărui nopții sinucisă în ninsori proaspete ca o ploaie indescritibilă de semințe de gheață...

Într-un astfel de timp, într-o astfel de lume de povești, poți simți că păsești spre rai și că Dumnezeu te prinde de mână...

Și mă întreb, atunci când fulgii de nea solesc, cu ce minune ne mai răsplătește Domnul?

George BACIU

George Baciu

PORTRETE CULTURALE

COSTIN ALEXANDRESCU

Născut la 24 noiembrie 1936, la Stolniceni, comuna Ocnele Mari, județul Vâlcea. A urmat cursurile primare în satul natal, iar liceul în Rm.-Vâlcea, fiind absolvent al Colegiului Național „Alexandru Lahovary”, în 1954. A absolvit Facultatea de Filologie-Istorie din Cluj-Napoca, în 1959. Profesor între 1959 și 1963 la școlile din Gura Văii, comuna Bogdănești, respectiv „Tache Ionescu”, „Spiru Haret” și Casa Pionierilor din Rm. Vâlcea. Director al Casei Raionale de Cultură din Rm.-Vâlcea (1963-1965), a contribuit la înființarea Teatrului Popular, instituție cu stagiune permanentă, care s-a remarcat pentru activitatea foarte bună, fiind printre primele între instituțiile similare din țară. A contribuit la obținerea unor premii și titluri de laureat pe țară ale multor formații artistice de amatori vâlcene. Secretar al Comitetului pentru Cultură și Artă al orașului Pitești (1965-1968), contribuie la revitalizarea activității artistice de amatori, la înființarea unor formații artistice prestigioase. Începând cu 25 septembrie 1968 și până în prezent, fără întreruperi, a fost director al Casei Creației Populare a Județului Argeș. Cunosător din interior al fenomenului artistic popular, a fost încă din timpul liceului și facultății

membru al unor echipe de dansuri, corist, interpret de teatru. Mai târziu, ca director al Casei de Cultură din Rm. Vâlcea și mai apoi la Pitești, a jucat în spectacole de estradă, operetă, teatru, satiră și umor, a cântat în coruri. A făcut parte din prestigioasele formații ale Teatrului Popular din Rm. Vâlcea și Corala „D.G. Kiriac” a Palatului Culturii din Pitești.

Este inițiator, împreună cu colegii săi, de zecilor de manifestări cultural-artistice și științifice, unele în premieră națională, cu caracter județean, interjudețean și internațional, multe menținându-se, meritoriu, și astăzi.

A îngrijit zeci de lucrări apărute sub egida instituției, dintre cele 90 apărute sub directoratul său, pe multe prefățându-le.

Sute de formații artistice de amatori, cercuri și cenacluri de creație literar-artistă, sute de interpreți și creatori au beneficiat de asistența de specialitate din partea colectivului instituției amintite, sub conducerea directorului Costin Alexandrescu, multe dintre grupările și interpretii argeșeni reprezentând Argeșul la manifestări de amploare din țară și străinătate, cei mai buni fiind laureați și premiați. A contribuit la realizarea arhivei de folclor a

Prof. Costin Alexandrescu

instituției și a unor filme etnofolclorice și cu tematică religioasă.

Este unul dintre fondatorii Galeriei de Artă Naivă de la Pitești, singura de acest fel din țară, unde se află peste 800 de lucrări. A stimulat activitatea meșterilor populari.

A desfășurat o bogată activitate editorială, publicând sute de articole în presa locală și centrală. Și-a pus semnătura pe monografia colectivă „Argeș” – 1970 și e coordonator, împreună cu conf. dr. Adriana Rujan, al lucrării „Colinde și obiceiuri de iarnă din Argeș-Muşcel” – Editura Paralela 45 din Pitești - 1998 și al evocării „In memoriam: Alfons Popescu – Un cântec de-o viață” – Editura Paralela 45, 1998; este autorul, împreună cu alți colaboratori, al

lucrării „Arc peste timp - Semicentenarul Centrului Creației Populare Argeș”, Editura „Paralela 45”, 2006.

Profesorul Costin Alexandrescu este decanul de vârstă al directorilor centrelor creației populare din țară.

I s-a conferit (la 7 februarie 2004) Medalia „Meritul Cultural”, clasa I, categoria F, pentru contribuțiile deosebite în promovarea culturii și civilizației românești, pentru realizarea unor programe complexe de mediatizare a acestora atât în țară, cât și peste hotare.

A câștigat PREMIUL DE EXCELENȚĂ pe anul 2007 la ediția a X-a, categoria „Cel mai apreciat om de cultură” oferit de Cotidianul „Argeșul” - 30 ianuarie 2008.

Premiul pentru managementul cultural, cu prilejul decernării „PREMIILOR DE EXCELENȚĂ ÎN CULTURĂ” pentru anul 2007 oferit de Consiliul Județean Argeș, 29 februarie 2008.

Ultima distincție: TITLUL DE EXCELENȚĂ și Diploma pentru activitatea de excepție depusă în slujba comunității pentru prestigiul profesional și moral, cu prilejul Sărbătorilor Argeșului și Muscelului, ediția a II-a, 6 septembrie 2008, oferit de Consiliul Județean Argeș.

Dr. Sorin MAZILESCU,
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș

LECTIA MĂRIEI SALE, ARTUR SILVESTRI

Pe Artur Silvestri e greu a-l prinde într-un portret spiritual. Fiindcă locul și vremea l-a așezat într-o „Românie Tainică” ce se vrea un jurnal șoptit despre modelul existențial românesc, a cărui aromă de *originism* e „într-un undeva care se recapitulează tot timpul, se repetă și ne vorbește”.

Opera sa – o enciclopedie cu dulceață filosofică – pare a fi un sens metafizic dat nădejdiei de a mărturisii un arhetip al devenirii întru ființă a românismului. Deși intrat în erezia contemporaneității, a „*elitei de mahala*”, Artur Silvestri și-a sublimat viciul de a iubi spațiul mioritic într-o rapsodie neterminată, tâlcuită în *memoria ca un concert baroc*.

În singurătatea sa patriarhală, plină de suspin zalmoșian, filosoful Artur Silvestri este o personalitate a cărei creație reprezintă un document de epocă

bine înrădăcinat în ființa noastră de dinspre suflet.

Un om-instituție bogat în condei și-n fire, valah din seminția aromână ivită în Munții Pindului, cu o dorință sălbatică de înrădăcinare și trăire morală în universul tradiției, a rătăcit haihui, prin esența dorului mioritic cuminecându-se la fiecare tresărire a destrămării cu misie brăncușiană.

„*Omul intelectual și sufletește*” acesta este Artur Silvestri. „*Lucrarea*” ce i s-a dedicat și la care s-a priceput este o lucrare-mesaj a unui iluminism menit a pune totul în rânduială asemenea înțeleptului Diogene.

Cercetările sale cu caracter științific și literar sunt multe, dar încă nu se cunosc, fiindcă „*opera*” este inedită și izvorâtă dintr-o maieutică socratică. Scrierile sale sunt „*gândite*” și „*documentate*”, conțin teze despre

străromânism, care azi par „*eretice*”, dar ilustrează faptul că noi trăim într-un permanent prezent, într-o lume dintotdeauna, ascunsă în „*realitatea tainică*”.

Proiectul de „*restituție culturală*” inițiat de Artur Silvestri urmărea tocmai această realitate, în care văzuse *noblețea noastră rasială și blazonul alcătuit din faptul peren, adică din urme ce ne definesc și ne explică... Căci, de fapt, în fiecare moștenire există un semn specific. De pildă, o fântână veche. Îi zic „fântână” ca simbol și ca metaforă. O inscripție. O troiță. Și tot ce ne hrănește, care înseamnă apă, carte, amintire. Când sunt aduse în lumina zilei acestea sunt un blazon.*

Iată, așadar, misia lui Artur Silvestri, om al locului sfințit! De a ne aroma existența cu trănicia simbolurilor pe care locul și vremea

le-a așezat în firea românească făptuind un răboj al comunicării peste timp. Dincolo de Româniile de suprafață există o Românie Tainică, înaintând în nevăzut ca o pânză freatică spre cei care vor veni.

Această realitate ne orânduiește și, prin ea, avem nu numai acest strat enigmatic, avem și un răspuns la întrebările universale, fiindcă este cu neputință a se vorbi de o universalitate cu caracter unic, ci de universalități unde, în termen religios, „coboară Dumnezeu”. Este universalitatea locului și noi, ca și alții, ne definim prin specific „local”.

Cărțile lui Artur Silvestri, *cel de-al șaselea patriarh* al nevoii noastre de înțelepciune sunt o veritabilă lecție întru Adevărul, Calea și Viața neamului acesta rătăcit parcă dinadins în mirarea prezentului fără rost.

Dr. Artur Silvestri

Să credem în făptuirile sale – „*scrisoarea de semne*” a sentimentului însușit al ființei vremelnice. Numai așa *nu suntem singuri!*

George BACIU, membru al Ligii Scriitorilor din România

SE STING COLOȘII

Ion C. Hiru

DUMNEZEUL MEU m-a hărăzit să cunosc și chiar să-mi fac prieteni mari personalități, mari oameni, mari suflete, să iau contact cu modele de comportament intelectual și social, calapoade ale corectitudinii, perseverenței și consecvenței de la care nu știu cât de mult am învățat, oricum umila-mi părere este că din multul întâlnit s-a lipit și de muritorul meu suflet câte ceva.

Că l-a chemat Constantin Doncea, Alexandru Piru, Radu Boroianu, Dina Cocea, Gheorghe Tomozei, Doru Răpan, Constantin Dinischiotu sau medicul aromân Teja Papahagi, folcloristul Gh. Vrabie sau marele critic Șerban Cioculescu, muzicologul Marian Voican Ghioroiu, Gheorghe Năstase, scriitorii Mihail Diaconescu, Valeriu Găgiulescu, Toni Dârțu, prof. univ. Nicolae Tanașoca, acad. Gheorghe Păun, istoricul George Rotaru și mulți alții, dar nu în ultimul rând omul,

intelectualul, prietenul, incomparabilul profesor Artur Silvestri cel cu care am întreținut bune relații, sfătuindu-mă, ajutându-mă cu bonomia-i caracteristică.

La început prin poșta electronică apoi, cunoscându-ne direct stând unul în fața altuia, strângându-ne mâna, luându-ne de braț, sărutându-ne prietenește, angajându-ne în discuții benefice în sala de ședințe la sediul firmei sale din Piața Romană.

Vorbea puțin și bine, calm, cald, deosebit de judecat, într-o limbă dulce, curată, limba pandurilor lui Tudor, a uriașului de la Hobița, a bardului din Podarii Doljului, a lui Iancu Jianu, Marin Preda sau Liviu Vasilică.

Lubitor al tradițiilor, obiceiurilor și datinilor poporului român, profesorul Silvestri simțea amărăciunea lacrimilor sufletului său nobil, exprimându-și opinia, în ceea ce privește îndepărtarea voită sau nevoită de ce a avut și trebuie să aibă mai sfânt acest popor sângerat de valurile istoriei, tradițiile și obiceiurile sacre înlocuite cu grotescurile saltimbancilor așaziși moderni sau cum Domnia Sa spunea în PROSTOLOKICON, „*vremea clownilor*”, amintind totodată zicerea, din Duminica Tomii (15 aprilie 2007), despre epoca „*beției banului*”.

De Ziua Sfântului Apostol Andrei s-a dus la Dumnezeu, într-o fracțiune de secundă. S-a dus la locul de veșnică odihnă departe de țară – în orașul valsului lui Strauss, Viena, Valentin Silvestri – eseistul, OMUL MARE care nu cu mult înainte de a-și încheia bunul rost în această lume trepidantă, scrisese cele zece convorbiri de amurg cu Antonie Plămădeală urmate de „*Douăzeci și opt de scrisori de altădată*”.

Cleopatra Lorințiu, Artur Silvestri, Ion C. Hiru și George Baciu după semnarea actului de donație.

Cum poți să nu plângi pe cel plecat prea repede dintre noi spre DUMNEZEUL CERURILOR, pe cel care ne-a relatat „*Povestiri reale și imaginare din Lumea-de-Nicăieri*” sau „*Șapte nuvele fantastice și un epilog*” în „*APOCALYPSIS CUM FIGURIS*”, *Eseuri despre „Bizațul paralel”*

Cum poți să nu suferi, să nu-i duci lipsa celui care a dat răspuns întrebării „*ce este originismul?*” celui care dedica cartea „*Memoria ca un concert baroc. Ofrandă aproape fără grai*” acelora care „*au nădăjduit să-mi dezlege ceva din enigma Timpului nepătruns, fiind binecuvântate întipărite în imagini ale unui sens ce poate, nu l-am deslușit*”... marelui Mitropolit Nestor, mitropolitului Antonie Plămădeală, un Meșter Manole căruia îi lipsește aripile, Arhimandritului Ciprian, visând, pe terasa Mănăstirii Bistrița.

Cum poți să uiți istoricul

„Institut d'Estudis medievals de Catalunya – Barcelona, specializat în ultimul deceniu, în analiză economică, președintele Uniunii Patronale Imobiliare din România, autor a peste 50 de cărți și peste 2500 studii, articole și cercetări cu caracter literar și științific.

Prof. dr. Ovidiu DRÎMBA spunea: „*În constituția sa intimă, Artur Silvestri este – intelectualmente – un „Homo religiosus”.*

Te iubim, domnule Artur, veți rămâne veșnic în inimile noastre; te stimăm domnule Artur Silvestri pentru tot ceea ce ai făcut pentru noi, pentru revista noastră „*Pietrele Doamnei*” pe care ai apreciat-o, îndemnându-ne să mergem mai departe. Vă iubim pentru ce ai făcut pentru spiritul poporului nostru românesc hăituit și năpăstuit, popor care a fost parte din sufletul dumneavoastră nobil, adunându-i datinile, obiceiurile și tradițiile sale ce pentru dumneavoastră au fost ca un foc sacru, a luminat existența milenară a ființei noastre naționale, când veselă, când tristă, când învinsă când învingătoare dar totdeauna demnă și mândră de istoria sa.

Îmi permit să reproduc spusele acad. prof. dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, modelul omului mare: „*Eseurile lui Artur Silvestri, despre «arhaic» reușesc să fie o exegeză în jurul acestui cuvânt și deschid cititorului o perspectivă*

care îl îndeamnă, ba chiar îl obligă să ia materia de la capăt și să controleze tot ce a gândit și tot ce a simțit în timpul primei lecturi prin cheia oferită de Artur Silvestri. O cheie de aur.”

Dumneavoastră d-le Silvestri vă datorăm faptul că astăzi biblioteca marelui scriitor Gheorghe Tomozei, obiecte ale poeziei, manuscrise și fotografii donate cu mult drag și bunăvoință de către gingașa doamnă Cleopatra Lorințiu, Fundației „Petre Ionescu Muscel”, dumneavoastră i-ați inspirat încredere soției maestrului în noi, în domnișani, în acești oameni iubitori de cultură de la răspântia drumurilor voievozilor basarabi. La dvs. în casă s-a semnat actul de donație.

Vă promitem, domnule Artur Silvestri, promitem stelei de deasupra Domneștiului, cu voia doamnei Mariana Brăescu, că va exista într-un colțșor al bibliotecii Tomozei – cărțile dumneavoastră, articole eseuri, fotografii să se știe pentru eternitate că alături de Cleopatra Lorințiu, Mariana Brăescu, ați fost prietenul Domneștiului de unde, poate, domnul Basarab și-a ales Meșterul Manole și cei NOUĂ ZIDARI. Ana vărsându-și lacrimile și-n volburatul Râu al Doamnei.

Dumnezeu să vă aibă în pace!

Prof. Ion C. HIRU, președintele Fundației „Petre Ionescu Muscel”, Membru al Ligii Scriitorilor din România

GRAMATICA CONSONANTISTĂ

LECTIA A NOUA. STUDIUL INTELIGENȚEI CREATIVE (FLEXIBILITĂȚII SAU ELASTICITĂȚII) A GRAIURILOR SAU LIMBAJELOR

Mai întâi vom defini graiul, limbajul sau vorbirea după care vom reaminti ce se înțelege prin inteligență creativă, consonant reversibilă care se caracterizează prin flexibilitate sau elasticitate.

Limbajul este corelativul gândirii, gândirea exteriorizată. Este o consonanță ideomotrică; traducere reactivă a gândirii. „*O experiență prezentă care ne sugerează posibilitatea unei experiențe posibile*” - Taine. Anumite senzații cuplate cu anumite sunete. După reflexologi, limbajul este reflectare asociată; un complex de reflexe simbolice; totalitatea raporturilor convenționale cu lumea ambientantă, rapoartele bazate pe o asociere convenită Bechterew. Pentru behavioriști, limbajul este o focalizare de elemente (factori) chinestezici ai gândirii, în opoziție cu gândirea pură, unde elementul ideational

este un focar al conștiinței. Studiat din punct de vedere finalist, limbajul este un mijloc pentru expresia gândirii și comunicării cu semenii săi și, în același timp, un sistem de gândire materializată, obiectivizată, mecanizată. [Odobleja – Psihologia consonantistă, p. 580].

Limbaj vorbit reprezintă consonanțe de reacții-semne la imagini rezonatoare **Limbajul înțeles** este o consonanță de imagini la semne rezonatoare [Odobleja – Psihologia consonantistă, p.350].

Diviziune. Există un limbaj interior (mîntal. implicit, intern, gândit) alături de un limbaj exterior (exprimat, explicit, extern, vorbit, articulat). Există un limbaj energetic (zburător, neconservabil: voci, sunete, semnale) alături de un limbaj material (conservabil, materializat: scriitura, desen, artă, fotografie, film etc.). Potrivit cu modalitățile de recepție există tot

atâtea limbaje și mijloace de transmisie câte simțuri există. Există, de asemenea, un limbaj vizual, optic (mimică, gesturi, atitudini, mișcări, cărți, semnale optice, desen, scriitura, note muzicale, semne algebrice, semne telegrafice); Există un limbaj acustic (vorbire, strigăt, semnale acustice: sonerie, tobe, trompete, clopote etc.) etc.

Concluzii. Din expunerea noastră rezultă: 1. Că adevăratele diviziuni lingvistice și gramaticale sunt totdeauna dihotomice și lingvistice; 2. Că cea mai mare parte din aceste diviziuni posedă puncte de vedere comune pentru toate

	Număr singular - plural	Car. nominativ genitiv, dativ acuzativ	Forme active pasive - reflexive	Gen masculin - feminin	Determinare definit - indefinit	Consonanță afirmativ-negativă	Timp prezent - trecut - viitor	Mod indic. - subj. - cond. - inf. - part.
Adjectiv	+	+		+	+	+		
Substantiv	+	+		+	+	+		
Pronume	+	+		+	+	+		
Articol	+	+		+	+			
Numeral	+	+		+	+			
Verb	+		+		+	+	+	+
Adverb						+		
Prepoziție								
Conjuncție					+			
Interjecție						+		

categoriile gramaticale (spațiu, timp, acord, precizie, etc.) conform tabelului de mai sus; 3. Că legile lingvistice și gramaticale sunt corolare ale legilor psihologice, de unde, le putem deduce. 4. Clasele și categoriile lingvistice și gramaticale se suprapun claselor și

categoriilor psihologice; 5. Că filologia, și gramatica ar trebui să se fondeze pe baza psihologiei și că **logica consonantistă** li se aplică util. Arta de a comunica ideile. Limbajul este unul din mijloacele prin care ne putem exprima gândurile și simțămintele noastre. Arta de a comunica ideile [Odobleja – Psihologia consonantistă, p. 576-590].

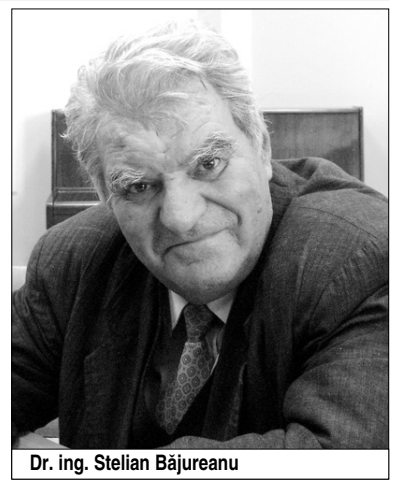
Inteligență creativă, consonant reversibilă (rațiune, geniu): Este rezultatul fenomenelor reversibile, discontinui, ciclice, de rezonanță (consonanță și disonanță), dinamogene (excitatoare și inhibitoare), de echilibru etc., definitorii pentru munca intelectuală creativă (dar și de rutină). În

dictionarul nostru de consonantică, inteligența creativă care privește gramatica de față se definește ca: – gândire; – proces psihic; – afectivitate; – reacție; – efect și mai ales adaptare; – originalitate și – artificializare. Mai putem defini inteligența creativă a unui sistem prin **elasticitate**. Adică calitățile și caracteristicile sale prin care poate fi, în același timp, **sinergic** și **coerent**. Sinergiile sunt clase reactive. Sunt echivalente ale conceptelor. Reacții asociate; complexe, consonante reversibile de două sau mai multe reacțiuni. Reacțiuni particulare confundate într-o reacție generală. Sunt

mișcărilor sinergice cu care lucrează numeroșii mușchi ai limbii. De aceeași manieră este asortarea și combinarea mișcărilor, în timpul mersului, ai numeroșilor mușchi ai membrilor inferioare [Odobleja – Psihologia consonantistă, p. 323]. Acțiuni reversibile, simultane asupra unuia sau a mai multor elemente de execuție în vederea atingerii unui scop. Exemplu: Înlăturarea reacțiilor interne și a perturbațiilor exterioare care ar putea atenta la calitatea, fiabilitatea sau viața unui sistem. **Coerența** este legătura reversibilă, strânsă, între componentele unui sistem reversibil. Adică cu

inteligentă creativă. Încheiem lecția cu observația, pusă în evidență de tabelul de mai sus, că verbul este partea de vorbire cea mai flexibilă sau elastică. Adică inteligență. Încă un argument în plus pentru profesorul Ion C. Hiru care l-a considerat cea mai importantă parte de vorbire. El este urmat ca inteligență de către adjectiv, substantiv, pronume. Se continuă cu articolul și numeralul. Apoi vine interjecția. Și ultima parte de vorbire ca flexibilitatea cea mai mică este adverbul. Prepoziția și conjuncția sunt neflexibile dar cele mai

fundamentale, mai scurte (racursate), mai des folosite dintr-o limbă și au înțelesuri de sine stătătoare în toate circumstanțele. Sunt semnele operațiilor logice, universale de gândire și simțire cu ajutorul limbajelor. Vom continua torsul caierului gramaticii consonantiste cu câteva definiții despre gramatică și filologie care alături de limbaj sunt arte de a comunica ideile și simțirile omenești. (va urma)
Dr. ing. Stelian BAJUREANU, membru al Ligii Scriitorilor din România

Dr. ing. Stelian Băjureanu

BIRUIT-AU GÂNDUL

Prof. Constantin Voiculescu

Prin rădăcina lor străveche, daco-romană, înfiptă de milenii într-un relief unitar și armonios, locuitorii acestui spațiu binecuvântat de Dumnezeu, înfruntând vitregia unei istorii multiseculare, care i-a despărțit brutal, s-au simțit dintotdeauna membrii aceleiași comunități etnice. „Unirea-n cuget și-n simțiri”, cei ce vorbeau aceeași limbă, au avut-o dintotdeauna și au ținut să și-o afirme cu demnitate, cu vitejie și înțelepciune, în ciuda tuturor vitregiilor istorice.

Când vânturile vremurilor potrivnice suflau cu dușmănie peste sufletul neamului nostru obidit, el s-a refugiat în cetatea Carpaților și acolo s-a adăpostit în două fortărețe inexpugnabile: Credința și Limba. Și, într-adevăr, graiul și credința n-au fost niciodată hotare între români. Iată de ce spunea poetul „Unire-n cuget și-n simțiri”. Prin aceste valori ale structurii noastre sufletești, nicio putere, oricât de mare și samavolnică ar fi fost, nu i-a putut despărți pe români. Credința și graiul au trecut prin granițele care, în mod samavolnic, se aflau în inima țării, creând o cultură și o civilizație românească, cu care românii s-au afirmat în plan european.

Gândul de a se uni într-un stat încheiat între granițe firești, gândul acesta incandescent, hrănit, în urma plugului sau a turmelor de oi, ca și pe câmpurile de luptă pentru apărare, din sentimentul unității de structură sufletească, i-a urmărit pe strămoșii noștri secole de-a rândul, ca un vis, rămas atâta vreme neîmplinit, și câți n-au încercat să-l împlinească. Cu peste patru secole în urmă, un voievod valah, căruia i-a zis Viteazul, a plătit cu capul, prăvălit peste țărâna de la Câmpia Turzii. Spiritul lui Mihai Viteazul va veghea la toate eforturile ulterioare, pentru Unire. Și până la urmă, „biruit-

au gândul”, cum spune cronicarul. „E țara roată. Visul de unire/E marea noastră, astăzi, împlinire./ De-acum încolo, nimeni, cât ar da./ Nimic din ce e-al nostru nu se va schimba./ Suntem cu toți alături, frați cu frați, /Cu Dunăre, cu Mare, cu Carpați./ Nu vor uita dușmanii, foc nestins/ C-am vrut să-nving prin luptă și-am învins./ Și nici nu-mi vor ierta că, după moarte, / Mi-o duce altul visul mai departe” (Virgil Carianopol, „Mihai Viteazul către români”)

Românii, indiferent de provincia în care locuiau, au vorbit și s-au îmbrăcat în esență, la fel, au cântat aceleași doine și balade, au suferit de același dor și l-au visat în același chip, gingași și „durerose de dulce”, cum l-a sintetizat pentru toți M. Eminescu, ca semn că „biruit-au gândul”.

Au deprins aceleași obiceiuri și legi ale pământului, și-au exprimat înțelepciunea în aceleași proverbe și zicători, creând împreună aceeași eroi de basm și de legendă, pe care i-a impus în veșnicie, pentru toți, I. Creangă, semn că „biruit-au gândul”.

Au muncit cu aceleași unelte și și-au sădit melancolia și durerea, elanurile și idealurile în aceleași structuri prozodice, lăsându-le să circule de la unii la alții, din Maramureș în Dobrogea, din Banat în Moldova, din Oltenia în Ardeal și din

toate părțile, simbolic, spre Țara Românească, nume îndrăgit de toți, căci, așa cum spunea I. Slavici, „pentru toți românii, soarele de la București răsare”, semn că, până la urmă „biruit-au gândul”.

În Munții Bucovinei sau pe câmpiile Bărăganului, în crestele Bucegilor sau pe valea Mureșului, românii și-au creat sentimentele și gândurile pe stâlpii porților, ori pe cei de la morminte, pe bățele ciobănești și pe furcile de tors, și de peste tot le-a adunat Brâncuși, făcând să țâșnească pe dealurile Gorjului „Coloana fără sfârșit”, ca semn că „biruit-au gândul”.

Plânsul de fluiet și nai, durerea din vioară și din cobză, murmurul din frunzele copacilor și susurul izvoarelor noastre le-a strâns George Enescu în „Rapsodia română” ca semn că „biruit-au gândul”.

Culorile florilor din câmpurile noastre, lumina blândă a soarelui de la noi, eroismul ostașilor în Războiul de Independență, chipurile oamenilor de pe aceste meleaguri le-a strâns N. Grigorescu în pânzele sale, ca semn că „biruit-au gândul”.

Vasile Alecsandri a durat într-o singură horă sentimentul unității și al înfrățirii din horele noastre și i-a zis „Hora Unirii”, sub ale cărei acorduri ne strângem brațele și azi: „Hai să dăm mână cu mână/Cei cu inima română./ Să-nvârtim hora frăției/Pe pământul României”.

Și, într-adevăr, după Marea Unire de la 1 decembrie 1918, România intră pentru totdeauna în universalitate. Emil Racoviță se impune ca întemeietor al speologiei, C.I. Parhon al endocrinologiei, H. Coandă drept ctitor al mecanicii cuantice, Brâncuși este apreciat ca un demiurg ce smulge lemnului și pietrei amorfie semnificații și frumuseți nebănuite, deschizând o nouă orientare în sculptura modernă, Enescu – un Orfeu român – modelează sufletul omenesc de pretutindeni și îl înobilează cu sentimente generate de ritmurile tulburătoare doine românești. Vocea lui N. Iorga, acest Cantemir modern, acest „Voltaire al românilor” se duce în amfiteatrele celor mai prestigioase universități din lume, vorbind despre cine au fost românii, cine sunt și cine vor fi, așezându-i în contextul istoriei universale. Au venit apoi vocile marilor scriitori din perioada interbelică: M. Sadoveanu, L. Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, L. Blaga, Tudor Arghezi ș.a., la care se adaugă poezii de avangardă, întemeietori de curente literar-artistice cu răsărit european, precum Tristan Tzara și Urmuz. Din această perspectivă, Unirea de la 1 Decembrie 1918 e doar o verigă de aur într-un lanț al istoriei noastre naționale: „Uniți au fost de la-nceput/ Sub cerul dintre stâlpii porții/ Care cu grijă ne-a-ncăput/ Și nedumeririle și morții” (George Țârnea, „Alba-Iulia”).

Prof. Constantin VOICULESCU

URA ȘI IUBIREA

(Iubirea creștină)

(urmare din nr. trecut)

Cum vi se pare acest traseu? Ați obosit? Voi încerca să-l scurtez, dar nu înainte de a mai sublinia și aminti câteva lucruri.

Agresiunea împotriva culturii românești a ajuns de multe ori până la crimă. Să nu uităm niciodată că „marele poet și filozof” cum îl numește Marin Preda pe Lucian Blaga în „Cel mai iubit dintre pământeni” a fost condamnat la 18 ani de tăcere; să nu uităm niciodată că aceste lucruri s-au întâmplat chiar și după '89. Vă dau două exemple foarte relevante.

La 21 mai 1991, în jurul orei 13, la Universitatea din Chicago, a fost asasinat, prin împușcare în cap, cu un pistol de calibrul 25, prof. de istorie a religiilor Ioan Petru Culianu. În vârstă de 41 de ani tânărul profesor de origine română și de cetățenie olandeză, era un savant remarcabil, în plină afirmare, având publicate peste 15 volume și câteva sute de studii de specialitate. Cu autoritatea sa morală și profesională, Culianu a criticat regimul instalat în România după decembrie '89.

A fost o execuție în stil K.G.B.-ist, cum a numit-o Ion Pacepa, un asasinat avertisment, care a urmărit atât eliminarea savantului cât și efectul

Ioan Petru Culianu

psihologic provocat de asasinat asupra altora.

De menționat faptul că dosarul lui Petru Culianu... nu mai există. Și încă ceva: la câteva zile după asasinat, președintele României declara: „Și-a meritat soarta, era un ticălos și un destabilizator”.

***

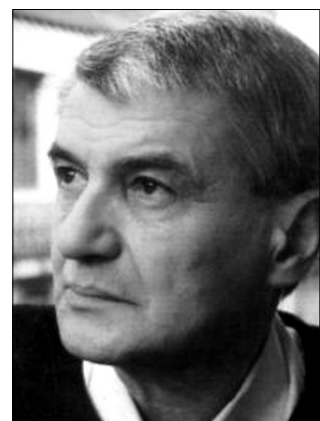
În același an, la începutul lui februarie 1991, în casa lui Petru Creția a sunat telefonul. O voce de bărbat l-a amenințat că i-a sunat ceasul. Câteva zile mai târziu, seara, către ora 9,00, un comando de cinci indivizi l-a așteptat în dreptul casei și l-a bătut cu sălbăticie: lovituri de ghiul în cap, în nas, în ochi, în gură; lovituri de picioare în burtă, în coaste. „Mai vrei, bătrâne?” – îl întrebau, în timp ce căzut în zăpadă, cu fața

însăngerată îl loveau. „Mai vreau...” L-au lăsat după un timp ce i s-a părut nesfârșit.

Cine a fost Petru Creția? A fost un mare profesor de limbi clasice. A tradus cum puțini au știut să o facă în cultura noastră dialoguri din Platon. A tradus din latină (Ovidiu și Dante), din italiană și engleză, iar în ultimul articol lăsat de Constantin Noica și care a apărut la o săptămână după moartea sa, Petru Creția e numit cea mai vastă conștiință de cultură pe care o avem în clipa de față. Putem spune fără să greșim că cineva are interesul să distrugă tot ce înseamnă reper în această țară. În acest context, este uluitor ce spunea Mihai Eminescu:

“Ideile mari, trăiesc acolo unde oamenii sunt dispuși oricând să se jertfească pentru ele; iar acolo, unde nu se întâmplă acest lucru, oamenii trăiesc, iar ideile mor!”

***

Petru Creția

La fel se întâmplă și cu Iubirile Mari. Nu le găsim și nu există decât la cei care se jertfesc pentru ele. Să fim înțeleși: e vorba de iubirea totală. Care este limita în iubire? întreabă Augustin. Răspunsul ni-l dă tot el: - Să iubești fără limită!

Nu există un anotimp al iubirii; nu există numai anumite perioade când trebuie să iubești. Trebuie să iubești tot timpul. Exemplul cel mai sublim de iubire până la jertfă îl avem la Iisus Hristos. Cine iubește, nu sfătuiește numai, nu pedepsește, ci ia asupra sa greșelile celui iubit de el. Iubirea e participare la viața celui iubit, ieșire din noi înșine, jertfă.

Iată ce ne spune Sf. Ioan Hrisostom (Gură de Aur) despre iubirea lui Hristos pentru noi: “Umanitatea zice, a fost logodită cu Hristos în Paradis. Dar, în loc să se arate mergând spre nuntă cu Hristos, ea l-a părăsit pe Hristos. S-a desfrănat, s-a tăvălit în mocirla păcatului. Iar Hristos ca un amant nebun al umanității s-a repezit să o găsească, a căutat-o, a venit în sălașul unde aceasta se găsea și când s-a înfățișat înaintea ei, nu s-a prezentat ca un Dumnezeu atotputernic, ci ca un simplu om. Ca ea să nu se înspăimânte când îl vede sau să se rușineze.

Și nu i-a cerut socoteală: ce a făcut sau cum de a ajuns astfel, ci a luat-o pur și simplu, a curățit-o, a reînfrumusețat-o, a reîmbrăcat-o și, ca să nu mai

fuğă din nou, a făcut-o carnea Lui. Aceasta e Biserica lui Hristos. Trupul lui Hristos”.

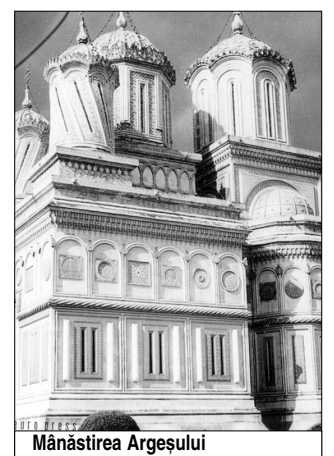
Iar un alt Părinte al Bisericii, Sf. Nicolae Cabasila folosește o imagine la fel de expresivă:

“Dumnezeu, zice, a creat întreg acest univers măret, astrele și galaxiile, toată această frumusețe și a purtat-o ca pe un veșmânt, așa cum îndrăgostiții se găsesc deosebit ca să-i emoționeze pe iubiții lor. Dar, atunci când oamenii n-au fost mișcați și n-au răspuns acestei iubiri, fugind departe de ea, Dumnezeu s-a făcut om. S-a apropiat de ei ca om. Și i-a vindecat când erau bolnavi, i-a hrănit când erau flămânzi, le-a făcut bine, în tot felul, doar-doar îi va mișca la suflet. Iar când din nou nu au fost mișcați, Hristos a urcat pe Cruce, și-a deschis brațele Sale și rămâne acolo cu sângele curgându-i din mâini, de pe frunte și din inima înjunghiată, doar ne-om întrista și-L vom iubi. Aceasta e iubirea lui Dumnezeu.”

Pe aceeași linie a dragostei fără frontiere merge și Sfântul Apostol Pavel în prima sa epistolă către Corinteni, cap.13.

Dragostea și bunurile ei

1. De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător.

Mănăstirea Argeșului

2. Și de-aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință și de-aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt.

3. Și de aș împărți toată averea mea și de aș da trupul meu să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.

4. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufeste.

5. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul,

6. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

7. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.

8. Dragostea nu cade niciodată

(continuare în pagina 4)

Grigore Vieru

URA ȘI IUBIREA

(Iubirea creștină)

(urmărire din pagina 3)

Pentru noțiunea de iubire (cu verbul «a iubi» greaca veche posedă trei termeni diferiți, cu înțelesuri foarte precise: eros = iubire senzuală, în opoziție cu agape = iubire spirituală, maternă, filială, fraternală, duhovnicească, divină; și filia, prietenie, iubire frățească, general umană.

În acest capitol 13, este vorba

de - agape - iubirea duhovnicească; ea este tema acestui capitol, devenit celebru în literatura universală, un adevărat imn închinat celei mai mari virtuți creștine: **Dragostea**.

«Iubește și fă ce vrei!»

(F. Augustin). În cinci cuvinte, acest uriaș gânditor creștin a reușit să spună ceea ce mulți gânditori n-au reușit să spună în operele lor de sute de pagini.

Iubirea până la jertfă – la mamă

O legendă scandinavă, vorbește despre un tânăr care îndemnat de iubita lui să-i aducă inima mamei sale pentru a-i dovedi că o iubește cu adevărat, acesta își ucide mama, îi smulge inima din pieptul care-l alăptase și-l încălzise, o cuprinde în pumnul său ucigaș și aleargă spre iubita lui. Grăbit să îndeplinească acest act nebunesc, zguduit de emoții și remușcări, se împiedică și cade. Privește tulburat și năucit la inima care se

rostogolește în colbul drumului; era caldă și încă mai pulsa când a auzit glasul plin de grijă: «Te-ai lovit, copilul mamei?»

Mica Baladă

Pe mine mă iubeau toate femeile. Mă simțeam puternic și sigur. Ca Meșterul Manole am cutezat să ridic o construcție care să dăinuie veșnic. Am început lucrul și le-am chemat la mine pe toate:

Pe Maria, pe Ana, Pe Alexandra, pe Ioana... Care întâi va ajunge, Pe-aceea-n perete o voi zidi. Dar, din toate femeile A venit una singură. Mama. - Pe mine de ce nu m-ai strigat, Fiule?

(Grigore Vieru)

(va urma)

Preot Vasile MARINESCU, Biserica Olari, Curtea de Argeș

INTERVIUL EDITIEI

SATUL ROMÂNESC ÎN CONTEXT EUROPEAN

Cu puțin timp în urmă, Ministerul Culturii a publicat pe site-ul oficial situația celor mai recente evaluări din cadrul programului prioritar național de construcție de așezăminte culturale. Am aflat că proiectul de la Valea Mărului, localitatea natală a Episcopului de Argeș Iosif Gafton, a criticului și istoricului literar prof.univ.dr. Marcel Crihană și a altor personalități ale vieții culturale românești, a fost aprobat, conform cu criteriile de eligibilitate. Sub coordonarea Mariei Gafton, a Sorinei Crihană-Dascălu și a lui Virgil Doca, primarul comunei, acesta a înrunit punctajul maxim din județul Galați (90 puncte față de 55, cel mai mic punctaj). Este vorba de înființarea, în următorii ani, a unui adevărat complex

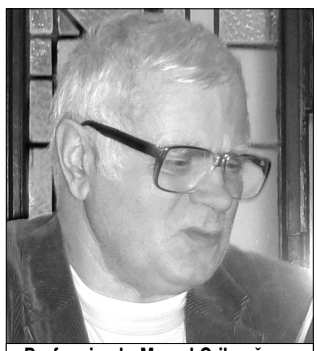
cultural, de 1500 mp, în mijlocul unui parc cu tei de aproximativ 6500 mp. Așezământul va conține un muzeu de etnografie și folclor, ateliere de artă populară și meșteșuguri, studio de radio local și producție foto-audio-video, sală de conferințe și spectacole, redacția revistei locale, Vârste și trepte, o bibliotecă impresionantă, clasică, electronică și virtuală etc. și, dacă inițiativa găsește sprijin financiar și în mediul privat, o frumoasă capelă dedicată Sf. Apostoli, „Capela Cărturarilor” și o mică tipografie.

Despre cum s-a născut acest proiect și care este importanța lui, ne vor spune, în interviul care urmează, prof.univ.dr. Marcel Crihană, Sorina Crihană-Dascălu și Virgil Doca.

George Baciu: Domnule Profesor Marcel Crihană, credeți că satul românesc, transformat în kitsch de către regimul trecut, mai poate reafirma identitatea națională și creștină a românului?

Marcel Crihană: Regretatul meu coleg de catedră George Pruteanu avea o definiție savuroasă a kitsch-ului („...și ce aurie și strălucitoare e toată, de-ti vine s-o mănânci, nu alta, chiar de la Veneția am adus-o...”, era vorba despre un suvenir micuț,

„kitschios”, o „gondoluță” sau de „pălăriuța gondolierului dulce”, nu mai știu...), de la care aș dori să pornesc și eu în răspunsul la întrebarea ta. Kitsch-ul, termen provenit din germană, înseamnă la origine ceva făcut de mântuială, în grabă, superficial. Satul românesc vine de demult, dacă pot să folosesc un truism în fața a doi istorici (tu și

Prof. univ. dr. Marcel Crihană

Virgil) și totodată doi filosofi (tu și Sorina), are o valoare prețioasă, așezată și reasezată temeinic, și atemporală (de aici, celebra maximă „Veșnicia s-a născut la sar”), pe alocuri oprită să se exprime total, este adevărat, dar în nici un caz denaturată; satul românesc în ansamblu e „bătrân”, frumos și înțelept, nu a fost transformat fundamental de niciun regim (și nici nu va fi). Există și în mediul rural o secularizare, dar mai puțin gravă decât în cel urban. Criza identitară apare la nivel național, iar complexul identitar acut de la sate nu se manifestă la nivelul întregii comunități sau al românului de la sat în general, ci mai curând la cel al elitei culturale, intelectuale, sătești. Scriam cu altă ocazie că „fiii satului”, minți luminate, își refuză originea și atunci avem de-a face cu dezechilibre ce nu pot fi depășite

fără apel la educație, învățatură, cultivare sistematică, strategică, bine controlată, formată în școli de calitate, universități elevate, cercetare în Academie, a lor și a specialiștilor care îi ajută, le oferă consultanță, concepere și manageriat de proiecte etc.

George Baciu: Nu avem de-a face cu o idealizare a satului și identității acestuia în cele afirmate de dv.? Nu-l vedeți mai bun decât este?

Sorina Crihană-Dascălu: Vreau să adaug ceva la cele spuse de tatăl meu - și să-ți răspund eu, implicit, la cea de-a doua întrebare, dacă îmi dai voie. Sensul de azi al kitsch-ului este cel de produs sau creație cu finalitate (intenție) artistică, dar de un gust îndoienic sau chiar prost de-a binelea. Prin urmare, satul în sine - românesc sau de aiurea - nu poate fi sub nici o formă un kitsch, ci numai anumite activități de fațadă ale acestuia, reinventate artificial pentru a suplini obiceiurile tradiționale. Nu putem vorbi de o re-creare sau transformare, care este un proces de profunzime, de modificare a structurilor paradigmatic; poate, cel mult, de cosmetizări pasagere. O idealizare a satului? Firește că nu. Acesta este în primul rând o creație a Divinității, o creație atât naturală cât și spirituală (mutațiile culturale sunt lente și de durată și nu au loc decât dacă pornesc de la nivel arhetipal, de „matrice”, așa-zicând după Blaga), abia apoi a societății și unor persoane de geniu - iar oamenii, în viața rurală, sunt fără îndoială mai aproape atât de natură, cât și de Dumnezeu. Iar românii creștini, o dată în plus. E drept că intelectualii de acolo sunt azi cei mai vulnerabili, dar tot la ei se găsesc, în primul rând, soluțiile la problemele apărute.

Sorina Crihană-Dascălu

Virgil Doca-Vălmăreanu

Virgil Doca-Vălmăreanu: Cred că George a vrut să spună - te rog să confirmi - că regimul trecut a încercat să falsifice istoria satului, în sensul că s-a vrut a se impune acestuia să fie altceva decât este, respectiv nu doar să pară, ci să fie „artificial”. Conjuncturalul să modifice apoi și evoluția fundamentalelor.

George Baciu: Da, așa este. De multe ori, de exemplu, imaginea a creat o schimbare de mentalitate. De ce activitățile de suprafață nu ar fi reușit să provoace transformarea satului?

Marcel Crihană: Am înțeles. Însă tu vorbești despre o ipoteză privind trecutul, ceea ce este absurd („de ce nu ar fi...”), iar eu despre un adevăr stabilit cu maximă certitudine, acela că nu s-a reușit până acum, toate „semnalele” care ne vin dinspre cultura populară ne arată acest adevăr. Nu a fost posibil în privința satului, a comunității „țărănilor” și, mai ales, a celor români. Am argumentat deja de ce. Și de ce consider că nu va reuși niciodată o orânduire politică și socială să facă acest lucru.

Virgil Doca-Vălmăreanu: Eu trăiesc în acest mediu și, încă, într-o zonă destul de deschisă influențelor urbane, industriale și „moderne”, ca mai toată Moldova de Jos, unde folclorul nu este așa de puternic precum în Bucovina, în unele sate din Ardeal sau în Maramureș. Și, în pofida acestor presiuni, plus secularizarea de care vorbea dl. profesor, plus politica neprofesionistă, cred și eu că un „cutremur” la bază nu s-a produs, că niște transformări negative „la rădăcini” nu au putut și nu pot avea loc la noi.

George Baciu: Cum putem reabilita satul ca emblemă a românismului?

Marcel Crihană: Nu satul este o emblemă, ci cultura de la sate, în primul rând cea populară, care nu și-a pierdut niciodată această calitate, așa cum, de la creștinare încoace, românii nu și-au pierdut niciodată credința. Sunt perioade în care conștiința noastră de sine a fost sau este afectată și, atunci, „emblema” nu este promovată, este trecută în umbră, neglijată, negată etc. Dar nu dispare.

Sorina Crihană-Dascălu: Din păcate, sunt uneori și interese de a-i ține pe intelectuali (și pe ceilalți) în ignoranță și confuzie, pentru a-i controla și manipula (ceea ce s-a întâmplat nu o dată în istoria noastră). Acestea nu durează însă pot face mult rău. Când cunoașterea de sine este neechilibrată sau dezechilibrată, aceasta este ceea care trebuie să fie „reabilitată”. Și domeniile predilecte unde se poate realiza acest lucru sunt tot educația și cultura. Inclund aici, bineînțeles, și folclorul.

George Baciu: Azi sunt promovate nonvalorile, fapt pentru care sunt acceptate „modele” din afară. În asemenea condiții, cum ne putem păstra identitatea națională?

Marcel Crihană: Nu sunt promovate în mod exclusiv nonvalorile. Este o anumită „invazie” de nonvalori, care poate acoperă la suprafață prin abundenta autenticul și trec în plan secund valorile, dar nu a făcut nimeni vreo „statistică” în acest sens. Sper că sunt promovate și cele de neprețuit, cel puțin în egală măsură. Dar, în mod discret, calm și tăcut. Eu cred că una din „iluziile” pe care ni le insinuează falsele valori este că nu mai avem discernământ, că nu mai putem avea încredere în discernământul nostru. Chiar dacă a optat în unele situații pentru rău, pentru a experimenta lipsa binelui, omul a știut mereu, a simțit, a intuit, a recunoscut binele. A mizat însă pe faptul că nu va fi prins și pedepsit...

Virgil Doca-Vălmăreanu: Se confundă promovarea cu o publicitate excentrică, agresivă. Valorile pot fi aduse în atenția lumii și pe o cale „pașnică”. De fapt, eu sunt de părere că oamenii apreciază mai mult acest mod de apropiere de ideile și semenii de valoare. În ce privește modelele, este o pseudoproblemă... Nu sunt acceptate realmente decât acelea care concordă cu structura noastră sufletească și mentală, cu idealurile și scopurile noastre.

Sorina Crihană-Dascălu: Ne putem consolida și păstra identitatea națională în primul rând dacă nu rivalizăm cu orice preț cu cei din afara neamului nostru. Suntem egali în diferența noastră, nu este nevoie să demonstrăm în fiecare clipă că putem fi „cei mai buni”, cei mai grozavi și, mai ales, pionieri într-un domeniu sau altul. A fi tu însuși și a ști cine ești nu presupune o

competiție acerbă, cu victorii efemere și crunte dezamăgiri... O delimitare de ceilalți nu înseamnă neapărat superioritate.

George Baciu: Școala românească a pierdut din calitatea actului educațional din cauza libertății prost înțelese. O libertate care nu pune accentul pe bunul simț, respect și naționalism. Adică valori esențiale ale satului tradițional. Nu mai există un raport firesc între autoritate și libertate. Cum putem reabilita valorile tradiționale încât devenirea într-o ființă, cum spunea Noica, să fie simțită ca sublim al eternității ființei românești?

Marcel Crihană: Nu prin constrângeri, în orice caz. Acest „înapoi la școală!” atât de necesar, trebuie să înceapă, și îmi cer iertare dacă vouă, cadrelor didactice tinere, n-o să vă placă, să reînceapă, așadar, de la profesorii înșiși. „Nesiliți de nimeni”, ei ar fi de dorit să dea un exemplu personal convingător. Să redescopere, alături de elevii și studenții lor, dorința și plăcerea de a se forma continuu, de a învăța să învețe. Să-i „reîntâlnească” pe cei „vechi”, pe îndrumătorii spirituali care au creat înaintea noastră. Apoi, dascălii să-și regăsească modestia socratică... Și noi toți, de asemenea.

Sorina Crihană-Dascălu: Spunea Constantin Noica, pe care l-ai amintit, că niciodată nu se știe cine de la cine învață... Școala trebuie să accepte faptul că nu este factorul educativ central, „nucleul” devenirii umane, autoritatea unică. Este unul esențial, în unele cazuri decisiv (dacă alți factori sunt mai slab reprezentați în parcursul formativ), dar nu singurul, nu cel mai important. Familia (iar la sate avem „o mare familie” încă nescindată în individualități izolate, care nu mai pot comunica normal între ele), biserica (și educația duhovnicească), mass-media, cercul de prieteni etc. au deopotrivă o influență majoră asupra personalității copiilor, adolescenților și tinerilor.

George Baciu: Satul - ca legătură între cultura tradițională și cultura cultă - are nevoie de așezăminte spirituale durabile. Oare proiectele culturale pot satisface această necesitate?

Marcel Crihană: Granițele dintre sat și oraș se „șterg” tot mai mult. Avem nevoie de așezăminte spiritual-culturale și în mediul rural, și în cel urban. Proiectele? Dacă sunt concepute temeinic, sunt o treaptă ce nu poate fi „sărită”. Cu alte cuvinte, sunt necesare. Dar nu și suficiente. Implementarea poate împlini un proiect viabil, dar poate și distruge unul, oricât de bine a fost gândit și structurat. Pe de altă parte, nu știu dacă susținerea anumitor proiecte se face exclusiv pe criterii valorice... Acordarea de sprijin

nemeritat atrage după sine inutilitatea discuției despre consecințele aplicării acestora în practică.

George Baciu: Știu că ați realizat un proiect în acest sens pentru comunitatea din Valea Mărului. Care ar fi „beneficiile culturale” ale acestuia în România - membră a Uniunii Europene?

Marcel Crihană: Eu nu am realizat, ci am susținut acest proiect și l-am recomandat instituțiilor competente pentru aprobare. Inițiativa vălmăreanilor a fost o surpriză plăcută pentru mine și un motiv de bucurie, fiind vorba de meleagurile mele natale. Cei doi coordonatori de proiect, Maria Gafton și Virgil Doca, mi-au fost cândva elevi. Am desemnat-o pe fiica mea să lucreze cu ei, să le asigure toată consultanța de care aveau nevoie. Și se pare că s-a constituit ca de la sine o echipă foarte bună. Este prematur să vorbim despre beneficii și rezonanțe în „România - membră a Uniunii Europene”, dar la nivel local este o reușită nesperată.

Sorina Crihană-Dascălu: Proiectul este vital pentru „ființa românească”, așa cum spuneai, a vălmăreanilor. Îi va aduna laolaltă pe „fiii satului”, va deschide porți de comunicare și relații nebanuite. Încă de când a debutat ca idee s-a întâmplat acest lucru: vălmărean din localitate, din alte părți din țară și din alte țări au reînceput să afle unii de alții, să ceară informații suplimentare, să „pună umărul”, s-a generat o „efervescentă” a implicării extraordinare, care s-a propagat rapid și uimitor.

Virgil Doca-Vălmăreanu: Revista «Vârste și trepte» reprezintă un punct din program, pe care noi am reușit să-l realizăm înainte de aprobarea proiectului. Suntem la numărul 5 și publicația ajunge și la cei plecați în alte zone ale României sau în străinătate. Pentru muzeul pe care îl vom înființa, sosesc continuu sugestii și obiecte, de când am lansat propunerea. A fost ca o „izbucnire” așteptată demult. Episcopul Argeșului și Muscelului Iosif Gafton era vălmărean. Vom veni și la dv. „pe urmele” sale.

George Baciu: Vă mulțumim și, desigur, vă așteptăm la Domnești!

Interviu realizat de George BACIU

George Baciu

COLINDE, COLINDE...

Printre comorile spiritualității românești, la loc de cinste se află colindul.

Purtat din casa în casă de copii satului, colindul aduce în casele românilor fior de sărbătoare. În feericul peisaj al iernii, copiii aduc vestea Nașterii Domnului, îmbrăcând în haine de sărbătoare sufletele oamenilor. Deschizând porțile în seara de Ajun colindului, televiziunea națională a primit, printre mulți colindători și câteva grupuri de copii veniți din Bucovina, Maramureș, Alba, Mehedinți, Gorj, Dobrogea, copii ce au adus cu ei tradiții străvechi de când neamul românesc. Privindu-i și ascultându-i, gândul mi-a zburat spre un alt grup de copii ce aduceau, cu aproape cinci sferturi de veac în urmă, colindul lor de pe Valea Vâlsanului, curții regale, ambasadiorilor puterilor străine și elitei bucureștene.

La cumpăna anilor 1879-1880, pe vremea colindelor, învățătorul din Mușătești Vâlsanului, viitorul deputat și apărător al drepturilor țăranilor, aproape uitat de acum, Constantin Dobrescu-Argeș, după ce colindase timp de o

săptămână prin satele vecine din Argeș și din Muscel împreună cu micii săi elevi-artiști, a poposit și la București.

Trupa, formată din 18 elevi ai învățătorului Dobrescu a pregătit sub conducerea acestuia, pentru perioada colindelor, un program nemaîntâlnit. Amintirea războiului de independență era proaspătă în mintea tuturor românilor. Dorul de libertate și suferințele seculare ale poporului român au fost izvorul eroismului și al avântului în luptă, al vitejiei dorobanților ce au redat gloria străbună. Toate acestea au fost minunate înfățișate de învățătorul Dobrescu și micii săi artiști, într-o alegorie de o rară frumusețe, în care apărea o mamă, România, și fiicele sale înstrăinate, provinciile din afara granițelor, exprimând speranța unirii tuturor provinciilor românești la sânul patriei mamă.

Spectacolul, intitulat sugestiv „*Steaua independenței naționale*”, după titlul piesei de teatru scrisă de Dobrescu, prezintă pe lângă piesa propriu-zisă și intonarea de către cor a câtorva cântece, apoi a unei doine olteneste cântată de un

micuț artist, cu toată voinicia vârstei lui. Cu patos era declamată apoi, de către „*dorobanțul*” ce purta steaua, a poeziei „*Penes Curcanul*”. Urmau exerciții demonstrative de scrimă, floretă și luptă la baionetă, exerciții la care asistența în picioare, admira îndemânarea, abilitatea și spiritul de inițiativă al acestor fii de țărani, care-și dovedeau astfel, nobila obârșie din care se trăgeau.

Programul se încheia cu o suită de jocuri populare. În ritmul cântului popular, micuții artiști jucau bătuta, brăul și romanul, însoțiți de aplauzele frenetice ale asistenței.

Ajunul Crăciunului îl găsește pe Dobrescu și artiștii săi elevi, la București.

Solicita și obține aprobarea de a da un spectacol la Palat, unde compoziția piesei cât și jocul inteligent și natural al elevilor-artiști, uimește întreaga curte regală în frunte cu regele și regina. Se dau apoi, două spectacole și pe scena teatrului „*Dacia*”, în prezența ambasadiorilor puterilor străine și a unui numeros public român, în frunte cu Mihail Kogălniceanu, C.A. Rosetti și

Colindători din Corbi județul Argeș - foto: Sorin-Dănuț Radu

alte personalități de seamă ale vremii.

După spectacol, trupa de artiști din Mușătești vizitează acasă pe marele om de stat, Mihalache Kogălniceanu. Acesta îi primește cu mare plăcere și bucurie, îi servește personal la masă ca pe propriii lui copii și le spune:

- Voi, care răzbunați marele nume de român și care arătați minunatele aptitudini ale neamului din care ieșiți, căutați a răspândi pretutindeni sus, în cerurile cărmuitoare, convingerea că, țăranul român, adevăratul autohton al

țării, e singurul nobil merit a perpetua renumele străbunilor noștri.

Am văzut și ascultat, în fața bradului împodobit în curtea televiziunii române, în seara de Ajun, pe copiii artiști, urmași ai celor de acum un veac și ceva. Din ochi îmi izvorau lacrimi de bucurie, iar în suflet mi se cristaliza convingerea că „*neamul românesc nu pier*”.

Colinde, colinde...

Ionel CRISTESCU-MUȘĂTEȘTI,
membru al Ligii Scriitorilor
din România

E VREMEA COLINDELOR

Colindătorii Căminului Cultural din Corbșori - Corbi, județul Argeș

În calendarul ortodox două sunt sărbătorile ce marchează întreaga durată a anului: Crăciunul și Paștele. Ambele sunt prilej de bucurie, dar parcă viociunea e mai prezentă în întreaga suflare omenească la Crăciun. Și asta pentru că obiceiurile atât în zilele premergătoare cât și-n următoarele sunt variate și antrenează toți oamenii, de la mic la mare. Gospodinele se îngrijesc de curățenia și înfrumusețarea casei, gospodarii de aprovizionarea cu bucatele de sezon, din care să nu lipsească vinul și cărnații, copiii se pregătesc să meargă după colinde, apoi să umble cu *Steaua*, *Plugușorul* sau *Sorcova*, tinerii gândesc să-și procure costume noi pe care să le îmbrace prima oară în ziua Crăciunului, iar bătrânii prin milostenii și abținerea de la „ispite” își purifică trupul și sufletul pentru a fi capabili să primească „*Sfânta împărtășanie*”.

Nici pământul nu rămâne indiferent, îmbracă și el hlamida albă a fulgilor de nea pentru a participa în haină imaculată la bucuria oamenilor.

„*Cad fulgii albi, plutind alene/ Și tot pământul e-nălbî/ Un glas ceresc parcă ne spune:/ Copii, Crăciunul a sosit/ Și veselă-i întreaga fire*”...

În această febră generală, pentru luna lui decembrie un loc deosebit ocupă colindele, adevărate imnuri dumnezeiești, prin care se anunță nașterea pruncului Iisus. De colindat se colindă în întreaga țară, „*actorii*” fiind atât copiii, cât și adulții.

Colindatul în satul Arefu are, însă, o notă aparte, în sensul că el este un drept și o obligație numai pentru tineret.

La căderea nopții, în seara zilei de 24 spre 25 decembrie, sub ferestrele luminate ale caselor sosesc cete de copii școlari – băieți și fete – care cu voci cristaline vestesc nașterea Mântuitorului prin colinde ca: „*O, ce veste minunată*”, „*Colindăm la buni creștini*” sau „*Maica Sfântă*”. Aceste colinde sunt învățate la școală, sub îndrumarea învățătorului sau preotului, deci sunt cărturărești, cu subiect religios și caracter apocrif. Copiii nu colindă întregul sat, doar la casele oamenilor înstăriți, la frunțașii comunității (preot, învățători, profesori, medic, primar, salariați la diverse întreprinderi etc.). colindul lor se încheie spre miezul nopții.

Colindele adulților au ceva specific, atât în privința celor care colindă, cât și a modului de colindat. Potrivit alcătuirii satului se constituie trei cete corespunzătoare celor trei cătune, astfel încât să nu rămână nicio casă necolindată. Ceata este alcătuită numai din tineri neînșurați, „*flăcăi de la horă*” (obiceiul reprezintă o formă arhaică aparținând stratului pastoral indo-european, probabil și unui strat cultural mai vechi de tip silvanic, vânătoresc – cum precizează autorii lucrării „*Colinde și obiceiuri de iarnă din Argeș-Muscel*”, Ed. Paralela 45, Pitești, 1998).

Pornesc la colindat în seara de 24-

25 decembrie, în jurul orei 20,00 și se opresc odată cu ivirea zorilor. Se colindă din casă în casă. Bogat sau sărac, familist sau solitar, nimeni nu rămâne necolindat.

Se colindă afară, la ferestrele casei. Tinerii grupați pe „*mese*” (câte 2-3 la fiecare fereastră, n.n.) încep colindatul, nu toți odată, ci pe rând, fiecare cântând câte o strofă. Modul acesta este o formă arhaică de interpretare, cântarea fiind antifonică. Specificul ei constă în aceea că fiecare grup-masă preia în forță pe ultima unitate silabică a grupului anterior, intonarea strofei următoare, realizându-se un flux continuu al textului și al melosului, până la ultimul vers, singurul care e cântat de întreaga ceată. Un neavizat crede că e o „*curată lălăială*”, dar de fapt versurile se rostogolesc melodios aidoma unui râu de munte.

Colindatul folosit la majoritatea caselor este „*Domnului Domn*”. Spun asta întrucât în funcție de componența familiei la care se colindă există și altele pe care grupul le interpretează. De exemplu, la casa unde trăiește și un flăcău se cântă „*Lucian Galben*”, iar dacă e fată mare se cântă „*Lele Zdrele*”.

Mai sunt și altele, fiecare ceată putând interpreta până la 13-14 colinde.

Învățarea lor se face prin viu grai. În trecut, tinerii se adunau la cârciuma din sat – azi merg la casa unuia dintre ei sau la bufet – de

Colindători din comuna Arefu, județul Argeș - foto: Sorin-Dănuț Radu

doă-trei ori pe săptămână, unde se repetă, în cor, câte un colind până „*învățăceii*” (noi intrați în ceată) deprindeau modul de interpretare.

La câte festivaluri de colinde am participat în timp, am văzut multe obiceiuri, pline de farmec și colorit vestimentar, dar colindul „*Domnului Domn*” nu l-am auzit nici ca text, nici ca mod de interpretare. Pentru frumusețea lui îmi permit să-l redau mai jos:

**Domnului, Domnului, Domn,
Când fu Domnul Sfânt să nască
Răsări o stea frumoasă
Stea frumoasă, luminoasă,
Nu mergea ca celelalte,
Ci mergea de-a treia parte.
Iarăși Maica Precista
Împrejur se învârteja;
Merse la ieslea cailor
Căi fânul mi-l mâncase
Și ogrinji nu mai lăsase.
Iară Maica Precista
Greu blestem mi-i blestema:
Voi cailor, marilor,
Voi sațiul ce vi-l aveți
Îl aveți și să-l țineți
Până-n noaptea de Ispas
Nici atunci, decât un ceas!
Iară Maica Precista
Împrejur se învârteja;
Merse la ieslea oilor,
Oile fânul mi-l mâncase
Și ogrinji nu mai lăsase.
Iarăși Maica Precista
Greu blestem le blestema:
Voi sațiul ce vi-l aveți
Să-l aveți, să vi-l țineți,
Până-și trece drumu-n cruce,
Flământizarea să v-apuce!
Iarăși Maica Precista**

**Împrejur se învârteja;
Merse la ieslea boilor
Boii fânul nu-și mâncase
Și ogrinji că-și mai lăsase
Iarăși Maica Precista
Ușurel mi-i cuvânta:
Voi, boilor, robilor,
Voi sațiul ce vi-l aveți
Să-l aveți, să vi-l țineți.
Până plugarii prânzesc
Și voi sațiul să vi-l faceți.
Iarăși Maica Precista
În ogrinji se înfășura
Pe Domnul Sfânt îl năștea.
Mițitel și-nfășișel
Scutecel de bumbăcel
Cârșoare de flori de măr
Fășioară de in bun.
Neaua ninge de mi-l unge
Ploaia plouă îmbăie-mi-l
Vântu-i bate leagănul
Și-i aduce somnul.
Trei Crai de la răsărit
Auzind de Domnul Sfânt
La-nchinare au venit
Sfinte daruri aducând:
Aur, smirnă și tămâie
De pomenire să fie.
Vine un stol nebotizat
Cu părul neretozat
De pruncșorul cel sfânt
Să s-apropie n-a putut
De cîntania popilor
De fumul tămâilor
De para făcliiilor
De mirosul florilor
De zumzetul albinelor
De cântarea îngerilor.
Vine un stol botezat
Și cu părul retezat
De prunc s-a apropiat.
Voi ați fost și nu l-ați văzut
Noi am fost și l-am văzut
Mițitel și-nfășișel
Scutecel de bumbăcel
Cârșoare de flori de măr
Fășioară de in bun.
Neaua ninge de mi-l unge
Ploaia plouă îmbăie-mi-l
Vântu-i bate leagănul
Și-i aduce somnul.
Să-nchinăm cu bună vreme,
Bună vreme, mari boieri!**

Acest colind s-a păstrat din vechime ca o adevărată icoană a nopții în care Maica Domnului în staulul din Bethlehem a născut pe Mesia, ziditorul și ocrotitorul lumii întregi.

Prof. Cezar BĂDESCU,
comuna Arefu, județul Argeș

POEM DE SUFLET

A fost odată ca niciodată ...

Un sat cu ulicioare pe care pasul trece musai domol, ca să se îmbete de parfumul istoriei, de zâmbetul oamenilor și de melancolia mușcelor doldura de meri domnești și pruni. Jocul copiilor miroase mereu a primăvară și-și revarsă întreaga greutate sufletească peste satul cu poteci pierdute până hăt departe, în munții restrâștilor mioritice.

Pe-aici au trecut cândva caii Basarabilor, dinspre Câmpulungul lui Neacșu înspre Curtea de la Argeș, cu vești despre Libertate...

Tot pe-aici s-au născut oșteni sfințiți la Grivița, Rahova, Smârdan ori Plevna, eternizați cu sublimitate de Nicolae Grigorescu...

Și tot de-aici au plecat spre Mărăști, Mărășești,

90 DE ANI DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Veteranii din Domnești în 1995

Oituz, trei fiii domnești, uniți cu glia pe care-au apărut-o: DUMITRU HERA, LUCA L. PAUL ȘI TITU L. PAUL. De-atunci numai amintirea le mai rostește numele și lacrima ce mai atinge, din când

în când pământul, în semn de binecuvântare și milostivire. Fiți pomeniți în veci, dragi EROI, pe umeri, trecutul prezentul și viitorul acestei Țări!

George BACIU

NOUĂ DECENII DE LA MAREA UNIRE

Delegația musceleană la Alba Iulia. De la stânga col. (r) Gh. Bodea, prof. Vintilă Purnichi și col. ...

În istoria popoarelor au fost momente cruciale. Un astfel de moment îl reprezintă MAREA UNIRE (de acum 90 de ani) a tuturor provinciilor românești ce se aflau sub stăpânire străină. Mai întâi Basarabia (ținutul dintre Nistru și Prut), răpită în anul 1812 de către Rusia țaristă, în martie 1818, revine la Patria Mamă – România. La 28 noiembrie 1918 și nordul Moldovei (mândra și dulcea Bucovina) răpită, prin fraudă, de către Imperiul austriac în 1775 se alipește Regatului România condus de Ferdinand cel Loial (1914 – 1927) și de regina Maria. La 1 decembrie 1918, în urma MARIII ADUNĂRII NAȚIONALE de la Alba Iulia, Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul, alipindu-se României – acolo unde le-a fost locul dintotdeauna –, desăvârșesc procesul de formare a statului național unitar român. Astfel, în 1918 – cel mai miraculos an din istoria noastră multimilenară – s-a format România Mare. An de an, în ziua sfântă de 1 DECEMBRIE, în Cetatea Unirii de la Alba Iulia românii de pretutindeni cinstesc și omagiază marele eveniment prin prezenta la această MECCA ROMÂNEASCĂ.

Anul acesta, din prima cetate de scaun a Țării Românești, Câmpulungul Mușcelului, au mers la Alba Iulia trei

soli – col.(r) I. Dobrescu, col.(r) Gh. Bodea și prof. Vintilă Purnichi, președintele Filialei Mușcel a Societății de Științe istorice din România – ducând mesajul mușcelenilor și al primarului Câmpulungului, ing. Călin Andrei. Solia Câmpulungului istoric a dăruit conducătorilor ardeleni (la nivel de județ, municipiu, muzeu), diplome de excelență și cărți („Câmpulung – atlas istoric”, „Câmpulungul în mărturiile vremii”). Muzeului Unirii delegația câmpulungeană i-a oferit o frumoasă și prețioasă surpriză: o operă de o mare valoare artistică realizată de maestrul în metaloplastie, Ștefan Thury

Luca L. Paul

– stema primei capitale a Țării Românești.

Manifestarea de la Alba Iulia a început la ora 9,00 prin depunerea de jerbe și coroane la statuia lui I.I.C. Brătianu, din partea Președinției, Guvernului României, Senatului, Camerei Deputaților, precum și din partea principalelor partide politice. Din rândurile mulțimii participante la solemnul eveniment se aud la unison strigătele: **Basarabia, Basarabia, Basarabia...** Se depun apoi coroane de flori la statuia lui Iuliu Maniu – care alături de Ferdinand cel Loial, regina Maria, I.I.C. Brătianu și mulți alți români au contribuit nemijlocit la făurirea României Mari.

La 10,30, în grandioasa Sală a Unirii, domnul Mircea Hava – primarul municipiului Alba Iulia – primește soliile unirii sosite din Cetățile de Scaun. Mesajele, pe care le vom reda mai jos, au fost scrise în răvășe de epocă, datorite cu solemnitate primarului M. Hava.

Prima solie, a Moldovei, a rostit următoarele: „Noi venim la Alba Iulia din Moldova strămoșească să ne unim aici inima și simțirea... Acum 90 de ani, pe Câmpul lui Horea cei peste 100.000 de români au strigat într-un glas «Noi vrem să ne unim cu Țara»... Moldoveanul și munteanul sunt frați buni cu ardeleanul!”.

Din cetatea de scaun a Târgoviștei, solia Țării Românești, către cetatea Alba Iulia, amintește de „interesele care coincid cu imperatiile obștii românești... Prima unire, de la 1600, sub Mihai Viteazul a fost ca un stâlp de foc ce luminează veacurile. Unirea de

Cpt. Dumitru Hera

acum 90 de ani noi o vedem ca o moștenire a târgoviștenilor, V. Cârlova, fraților Văcărești, I.H. Rădulescu și alții... Unirea cea Mare se legitimează prin existență, trudă și fapte... Din Târgoviștea castanilor «Bună dimineața, fraților!..luminate Neagoe Basarab, bardule Vasile Alecsandri, învățatele B.P.Hașdeu...»”.

Solia Blajului a menționat: „Frați români! A sosit ceasul dreptății după jertfe supraomenești. A sosit și pentru noi Sfânta Libertate. Bucurați-vă că lanțurile sclaviei s-au sfărâmat. Suntem un popor liber. La a 90-a aniversare aducem omagiul și recunoștința locuitorilor Blajului, unde s-a zămislit ideea Unirii. La 1848 românii doreau unirea. Crucea lancelului veghează catedrala Blajului și Câmpia Libertății. Lăudată să fie amintirea a mii și mii de eroi martiri. Amintirea lor vibrează în slujba Marii Uniri. Azi, noi aducem românilor chemarea de a ne arăta vrednici de acel măreț moment. TRĂIASCĂ ROMÂNIA MARE! TRĂIASCĂ NEAMUL ROMÂNESC! Dumnezeu este cu noi, români!”

Solia cetății gazdă a glăsuț astfel: „Frați români! Bine ați venit la Alba Iulia, în Sfânta Cetate a Unirii. Cetatea

Alba Iulia a împlinit pohta lui Mihai Viteazul sub dârza privire a lui Avram Iancu...Istoria au scris-o cei de ieri pentru cei de azi. Aici avem Catedrala Reîntregirii Neamului Românesc. Să omagiem Unirea Cea Mare cu omagiul nostru adus României”.

În continuare, vocea puternică a crainicului anunța ca o surpriză plăcută, solia primei capitale a statului medieval independent, Țara Românească – Câmpulung. Delegația musceleană a donat Marii Săli a Unirii stema primei capitale a românilor. Col.(r) I. Dobrescu arăta: „Dorim ca stema să stea alături de înfăptuitorii Unirii, alături de celelalte vestigii...Asigurăm Cetatea Unirii, prin reprezentanții săi de astăzi, de întreaga noastră admirație pentru păstrarea tradițiilor istorice ale Marii Uniri, pentru ospitalitatea cu care au fost primiți aici an de an...Este pentru al doilea an consecutiv de când suntem prezenți la această mare sărbătoare și-l rugăm pe Dumnezeu să ne mai îngăduie să participăm și în anii ce vor veni, fiindcă aici, în Cetatea Unirii bate inima întregii Români. Alba Iulia este o veritabilă MECCA ROMÂNEASCĂ. Glorie nemuritoare înfăptuitorilor UNIRII CELEI MARI. Glorie continuatorilor ei, glorie patriei străbune și LA MULȚI ANI măreții sărbători de cuget și simțire românească!”.

Hrisovul cu acest text poartă semnăturile colonelilor în rezervă Ion Dobrescu și Gh. Bodea, precum și a prof. Vintilă Napoleon Purnichi – președintele Filialei Mușcel-

Luca Moraru (Pătrunjel) veteran de război - 94 de ani.

Câmpulung a Societății de Științe Istoric din România. Rostirea soliei mușcelene s-a încheiat cu poezia „Ođă Unirii”, semnată de col.(r) Ion Dobrescu, sensibilitatea versurilor ei primind aplauzele mulțimii.

La ceasul al 12-lea al zilei, clopotele Catedralei Întregirii Neamului au sunat, vestind un TE DEUM săvârșit de Înalț Preafericitul Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Prof. Vintilă-Napoleon PURNICH, președintele Filialei Muscel a Societății de Științe Istoric din România

SE STING VETERANII!

Se sting veteranii, lăsați în uitare, Încet, în tăcere și-n lacrimi, se sting. Și nimeni nu-i plânge! Pe nimeni nu-l doare Că mor veteranii! Nici ei nu mai plâng!

Privește-i! Mai mișcă! Mai sunt încă vii! Și-așteaptă să sune... un ultim atac, Căci astăzi sunt iarăși în linia-ntăi Și-așteaptă semnalul. Și rabdă. Și tac.

Privește-i trecând, resemnați, spre vecie, Pășind măiestuos, ca lumea să știe Că ei n-au cerșit, nu s-au plâns, n-au crâcnit! Au luptat, au muncit, au tăcut ...și-au murit!

Nicolae Vasilescu și Ion I. Pavel veterani domnișani de la 1877-1878.

De-au fost generali, de-au fost simpli soldați Pe front nu contează! Nu este o lege Să-ti apere gradul. Ești doar un bărbat În lupta cu moartea. Și moartea n-alege.

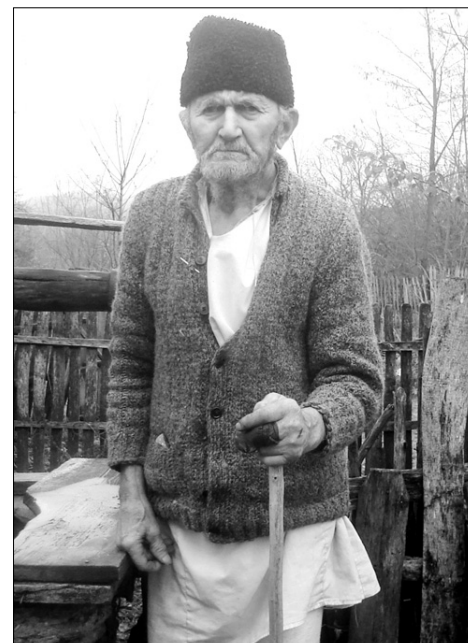
Din Est până-n Vest, întregul pământ Cu sângele lor în război l-au udat. Cu trupuri uitate sub cruci de mormânt Tot drumul Golgotei a fost jalonat.

Iar cei ce-au scăpat de cumplitul infern La matcă întorși, au fost așteptați Potrivit obiceiului nostru etern La Aiud, la Sighet, la Pitești, la Galați.

De-aceea, copile, când trec veteranii Cu fetele supte, de sfinți bizantini, Oprește-te-n loc, că ei sunt titanii Istoriei noastre! Și ... lor să te-nchini.

Sunt candelile sfinte! Cât pâlpâie încă Mai dă-le onor! Acești oameni triști Ți-au clădit viitorul în piatră și-n stâncă Și-au murit pentru tine! Ca tu să exiști!

(Un veteran de război)

Gheorghe Boscanici veteran de război care pe 4 ianuarie 2009 împlinește 99 de ani.

Titu L. Paul

ORIGINILE INTELECTUALE ALE TRANSILVANISMULUI ROMÂNESC

Elita intelectuală românească din Ardeal, după Marea Unire din 1918, nu a conturat clar și distinct o ideologie a transilvanismului. Însăși termenul de transilvanism a fost numai un apanaj al liderilor maghiari. Cu toate acestea dincolo de proiecția intelectuală maghiară a transilvanismului și românii ardeleni au cristalizat o idee ardeleană asupra destinului comunitar și național din Transilvania. O viziune concentrată pe viitorul românilor în Transilvania, ca o comunitate cu o specificitate proprie față de românii din Vechiul Regat, s-a plămădit imediat după data de 1 Decembrie 1918.

Mecanismul unei administrări și auto-governării autonome față de București s-a pornit odată cu constituirea Consiliului Dirigent, un fel de guvern transilvan condus de Iuliu Maniu. Acest organism a administrat Transilvania până la desființarea sa de către autoritățile de la București, în aprilie 1920. Deși avea oficial rolul armonizării legislației din Ardeal cu cea din Vechiul Regat, precum și de integrare administrativă, desființarea Consiliului Dirigent a nemulțumit pe mulți lideri ai Partidului Național Român, care s-au văzut înlăturați de la conducerea politică a țării. Iuliu Maniu, ca un politician abil și cu dorința de a supraviețui în noul context al României Mari a înțeles că pentru a fi chemat de Rege la guvernare, trebuie să se alieze cu Partidul Țărănesc a lui Ion Mihalache din Vechiul Regat. Numai așa o parte din foștii lideri ai PNR au reușit să accedă la putere în 1928. Nemulțumiții ardeleni față de politica centralistă a Bucureștilui au fost izolați și s-au retras dezgustați. Unul dintre aceștia a fost chiar ideologul rezoluției Marii Uniri, Vasile Goldiș. În acest cadru de frustrare s-a conturat un transilvanism românesc sănătos cu rădăcini în concepția morală privind viitorul națiunii. S-a creat o „dizidență” ardeleană cu un discurs moralizator, care acuza politicienii din Vechiul Regat de promovare a corupției și „balcanismului” în Transilvania.

Ardelenii vedeau atunci în București, ca și astăzi de altfel, un oraș al corupției și decăderii morale. Marele inventator și pilot, Traian Vuia într-o scrisoare către un prieten din Ardeal sintetizează foarte clar nemulțumirea ardelenilor privind consecințele unirii fără „negociere” între Transilvania și România. Traian Vuia era un om de știință cunoscut al momentului, fără implicații politice care să-i cenzureze discursul, și și-a permis să facă o radiografie personală foarte acidă asupra clasei politice din Vechiul Regat.

„Garches, 11 aprilie 1922, Iubite Domnule Dobrin, Am urmat cu mare atențiune campania electorală. Dacă vă repotați la scrisorile mele din 1919, aflați că toate s-au petrecut așa cum trebuiau să se petreacă. <>. Când s-a făcut unirea, nu s-a pus nici o condițiune. Au fost două momente istorice când trebuiau discutate condițiunile Unirei. 1. Înainte de intrarea României în războiul

European, când România cu concursul mandatarului Partidului Național Român a stabilit frontierele României Mari, cari au servit de bază guvernului român în tratativele sale cu aliații. Era momentul cel mai favorabil pentru fixarea condițiunilor noastre. 2. După armistițiul, la Alba Iulia, sau mai bine zis înainte cu ceva. Aici au lucrat oamenii noștri în mod copilăresc. S-au făcut declarațiuni platonice, cari angajează mai mult pe aceia cari le-au făcut, decât pe guvernul român. Unirei trebuia să precedeze un pact bilateral între guvernul român și mandatarii poporului nostru întrunit la Alba Iulia și ratificat apoi printr-o Constituantiă. Toată Unirea s-a redus la un gest pur teatral, pe care ciocoi din Vechiul Regat l-au primit cu zîmbet și au zis că suntem naivi că n-au avut nevoie decât de a deschide ușa casei în care noi am intrat de voie. Când doi indivizi se asociază, când două societăți fuzionează, se face un contract, un pact. Condițiunile Unirei trebuiau stipulate (...) că în decurs de 10-20 ani soldații recrutați din Transilvania și Bănat să fie lăsați în garnizoanele din aceste provincii. O lege electorală clară și precisă etc.

Mă dispensez de a vă înșira motivele acestor condițiuni și a altora, cari ar fi trebuit să fie corolarul garanțiilor fundamentale. Când în 1917 și 1918 prin forța împrejurărilor și neîmpins de nici o ambițiune personală am fost silit să mă ocup de prepararea Unirei noastre a trebuit să văd vârful urechilor lor (ale politicienilor din Vechiul Regat). Ei nu admiteau nici măcar termenul „unire”. Baza anexării după dînsii trebuia să fie sacrificiul adus de Vechiul Regat prin participarea lui în războiul european. Raționamentul lor ducea drept la ceea ce dreptul internațional numește „droit de conquête” și într-adevar, Unirea s-a făcut pe această bază. Ei, ca să nu vatâme susceptibilitatea și știind că suntem naivi și neexperimentați, ne-au lăsat să vorbim despre Unire, lăsînd ca timpul să ne trezească. De altcum dînsii, evident mai iscușiți, mai șireți, mai inteligenți decât noi – asta trebuie s-o recunoaștem, deși au un fond moral inferior – au priceperea afacerilor și experiența, să nu uităm proverbul maghiar: „zemesé a világ” – au avut nevoie de un timp oareșcare, ca să se înstăpînească la noi, să se așeze administrativ și militărește. Împrejurările, în special expedițiunea contra lui Kun Béla, i-a favorizat. Proba, că îndată ce s-au simțit stăpîni, prin un ucaz au trimis la plimbare consiliul dirigent. C-un cuvînt, „Unirea” a fost o bătaie de cuvinte, ea n-a fost decât o anexare deghizată, un hap amar învăluit în zahăr. N-avem să ne învinovățim decât pe noi înșine: lipsa noastră de înțelepciune, de pricepere, superficialitatea noastră proverbială, absența unui bărbat cu pregătire europeană, o naivitate nepermisă la aceia, cari pretind a conduce destinele unui popor. Vorba noastră: <>. <> a românului despre care ne

Vasile Goldiș ideologul rezoluției Marii Uniri.

vorbea fericitul director Billmann. Ceea ce mă întristează mai mult și mă face să mă lapăd de optimismul meu obicinuit este cînd mă gîndesc la ceea ce mi-ați repetat de atîtea ori: - Suntem un popor nefericit. Trebuie să rămînem și de aici înainte slugi și cerșetori pe la ușile domnilor. În 1918 am atras atențiunea d-lor Sever Bocu, Octavian Goga și Vasile Lucaci asupra chestiunii Unirei, le-am expus că Unirei trebuie să-i dăm o bază juridică și conformă dreptului internațional. Am văzut însă imediat că mă aflu în prezența unor ignoranți, fără nici o pregătire serioasă, hableurii. N-am fost înțeles și am fost suspiciionat, că voiesc independența Transilvaniei.

Dar pentru ca să ne putem uni cu Regatul Român, trebuia mai întîi să rupem cu Ungaria, adică să ne declarăm independenți și apoi ca popor liber, printr-un act bilateral, luînd angajamente reciproce, să ne unim cu Vechiul Regat spre a forma Noua Românie. Cînd am văzut în ce mîini necompetente, pești politici ai fanarioților, este depusă soarta poporului român aici, m-am retras scîrbît. Bărbații noștri cred că marile probleme politice se rezolvă prin discursuri frumoase, fraze alese, alegorii patriotice și dîtirambe poetice. Cînd a sosit Al. Vaida aici cu delegațiunea transilvăneană și cînd m-a invitat să fac parte din ea, mi-am luat libertatea de a-i expune situațiunea fără nici un înconjur. A recunoscut că s-au comis greșeli. Era evident că critica mea se purta și contra Partidului Național Român care a comis greșeli ireparabile. Cuvintele mele i s-au părut exagerate. Am adăugat că la ultimul mijloc, capabil de a repara această eroare, nu vom avea niciodată recurs, pentru că este în contradicțiune cu tot trecutul nostru și cu caracterul intelectualilor de la noi. V-am făcut acest preambul istoric, pentru ca să pot trage concluziunile. N-am nici o nevoie de a fi profet, pentru ca să știu ce curs vor lua evenimentele și care va fi atitudinea noastră și în special a Partidului Național Român. N-am crezut niciodată că ungarilor ne vor maghiariza. Pînă în timpurile mai recente am avut credința că (cei din Vechiul Regat, n. n.) nu ne vor fanarotiza, acum mă tem că nu vom putea scăpa de acest virus bizantin, pentru că fanarioții dispun de mijloace, cari lipseau ungarilor. De altcum ei nu par prea grăbiți a ne ciocoi. Ei au probe istorice despre

blîndetea, răbdarea noastră fără margini, resemnarea cu care am purtat atîtea juguri în decurs de atîtea secole. Ei nu ignorează nici teama noastră de rezistență violentă. Ne vor lăsa să strigăm și să ne lamentăm pînă ce vom obosi și ne vom calma. Cînd citeș gazetele noastre și frumoasele discursuri ale șefilor partidului, îmi aduc aminte de teribilul din poveste, care, pus în fața adversarului, strigă către soții lui: - Rețineți-mă ca să nu se întîmple o nenorocire. Bărbații noștri vor continua a umbla pe la icoane, vor adresa telegrame și petițiuni către rege și vor epuiza toate căile legale.

Știm ce înseamnă asta. Dacă guvernul din București nu comite greșeli prea mari, nu se duce să danseze pe ghiță, ca măgarul, și dacă o nouă comisiune europeană nu zguduie din temelii România Nouă, de acum 20-30 de ani ne vom trezi balcanizați. După ce am avut frumosul vis de a debalcaniza pe frații noștri de dincolo de Carpați. De altcum, dacă amestecăm fructe sănătoase cu fructe stricate, este evident că nu cele stricate se vor însănătoși prin contactul lor cu cele sănătoase, ci și cele bune vor putrezi.”

Descoperim aici o revoltă fătîșă, în care se regăsea o parte a intelectualității ardeleni în fața asaltului „ciocoismului” politicienilor de pe malurile Dâmboviței. Era un moment istoric delicat, când marele prozator Ioan Slavici a fost închis și apoi târât în interminabile procese, pentru că s-a opus unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat, fără o „negociere” prealabilă ca și parteneri egali între cele două părți, pentru crearea unui viitor național sănătos, nealterat de „fanarotism”, „corupție” și „balcanism”. Ion Slavici este necruțător în lucrarea memorialistică „Închisorile mele” față de falșii patrioți, care înainte de 1914 erau imuni față de suferințele și oprimarea românilor din Ardeal, datorită alianței secrete cu Germania și Austro-Ungaria, ca mai apoi, la 1918 să dea lecții de pedagogie națională. Puțini știu că Nicolae Iorga, în ura sa față de ideile ardeleni ale lui Ioan Slavici, l-a scuipat în public pe acesta.

Autorul romanului „Mara” a trebuit să străbată încătușat Bucureștii în paza unui ofițer de poliție, pentru că avea o gîndire și o perspectivă morală asupra viitorului național. „Stau pe gînduri, mă uit împrejurul meu și nu îndrăznesc să mă bucur de norocul cel mare, ba cîteodată jale adîncă mă cuprinde în fața temerii, că nu cumva mîine ori poimîine la Chișinău, la Cernăuți, la Brașov, la Cluj, la Oradea-Mare, la Arad, la Timișoara, ba chiar și la Sibiu să fie cum e azi la București. Pentru ca să mă pot bucura, ar trebui să văd petrecîndu-se în România Mare faptele în vederea cărora am scris noi toți cei care am stăruit pentru refacerea moravurilor în România încă nu mare”. Această nemulțumire a unei părți a elitei ardeleni s-a conturat politic în anul 1931, când o rudă a lui Iuliu Maniu și lider PNT de la Cluj, Romulus Boilă,

publica un „anteproiect” de constituție, prin care cerea împărțirea României pe trei provincii istorice: Moldova, Țara Românească și Transilvania. De asemenea, cerea constituirea unei Diete regionale a Transilvaniei și un guvern al acestei provincii. E greu de crezut că Iuliu Maniu nu a știut nimic despre propunerile rudei sale. Acest nou proiect constituțional venea într-o perioadă când PNT era la guvernare și țara trecea printr-o gravă criză economică, datorită marii recesiuni mondiale, dintre anii 1929 – 1933. Consider că a fost și o încercare a unor lideri ardeleni, care se aflau la guvernare, de a găsi o soluție regională de ieșire din criză. Posibil să fi fost și un puseu de orgoliu al foștilor lideri ai PNR, care ajunși la guvernare au dorit să „răzbune” umilințele din anii 20, datorită camarilei politice bucureștene. Cu toate acestea, nu se poate vorbi în România interbelică de un transilvanism românesc, de o ideologie conturată privind exacerbarea diferențelor dintre ardeleni și regăteni.

Poetul ardelean Aron Cotruș a exprimat într-o poezie moralistă, intitulată sugestiv, „Fanarul s-a mutat la București”, întreaga nemulțumire a ardelenilor față de clasa politică din București: „Fanarul prins-a rădăcini la București /și din palate ciocoiești /vrea, cu pumnul să cârmuiască /răbdarea, vrerea, truda românească... /Fanarul e stăpîn la București /și nu mai pleacă, nu mai pleacă... /pe unde prind lăcustele-i să treacă, /ca 'n vremurile năvălirilor turcești /după-un iute, uriaș pârjol, /rămâne țara tristă și săracă, /cu trupul sângerînd și gol...”

Nemulțumirea elitei politice și intelectuale a românilor din Ardeal s-a limitat mai mult la un discurs public despre moralizarea clasei politice din București. În acei ani, avem de-a face cu un sănătos curent democratic și național ardelean de primenire a spațiului public, perturbat de imixtiunile unei clase politice corupte provenite din România mică.

Pe de altă parte, exacerbarea revizionismului și iredentismului maghiar din Transilvania, alimentat de regimul lui Horthy, a înăbușit în fașă orice demers cultural și politic al românilor ardeleni de impunere a propriului discurs specific pe scena puterii politice din România.

Ionuț TENE,
director editor la NAPOCANEWS

Ionuț Tene

PAGINA LITERARĂ

DEBUT: LIA RUXANDRA RUSCEA

Născută în 1992 pe 25 decembrie, în ziua de Crăciun, Lia Ruxandra a fost hărăzită cu multă sensibilitate și talent.

A scris primele versuri la vârsta de opt ani, când a început să frecventeze Cenaclul literar condus de regretatul profesor Oproiu Ion, care alături de doamna învățătoare Ivănescu Eugenia și ulterior de doamna profesoară Floroiu Comănescu Melania de la Școala nr. 4 „Mircea cel Bătrân” din Curtea de Argeș i-au îndrumat primii pași în arta scrisului.

A continuat apoi laborioasa activitate și sub atenta îndrumare a doamnei profesoare Aurelia

Corbeanu, de a cărei pasiuni și dăruire fost foarte impresionată, încercând să-i calce pe urme.

În tot acest timp a publicat versuri și eseuri în pagina culturală a mai multor reviste între care și „Argeș Express”.

A fost remarcată de Clubul iubitorilor de cultură din Curtea de Argeș condus de academicianul George Păun, care în Cronica din 2006, i-a dedicat câteva pagini unde i-au fost publicate creațiile.

Tot în anul 2006 a obținut premiul al II-lea la Concursul județean de creație „Tinere Condeie”, a fost invitată să citească din creațiile ei la Cenaclul literar al Bibliotecii Municipale Pitești, iar în prezent pașii îi sunt îndrumați de cunoscutul poet Dumitru M. Ion al cărui Atelier de creație îl frecventează.

Pasionată de poezie și de scris, Lia Ruxandra își dorește să publice cât de curând un volum cu cele mai valoroase dintre creațiile proprii, inspirația și talentul datorându-se probabil și originilor de stănișancă, bunica ei, Maria Bășoiu, fiind născută și crescută în frumosul sat Stănești.

Dincolo-de ce e dat să vezi

La fereastra...atâtea stele
Decorează cerul și văzduhul
Încât sufletul-mi cuprinde
Doar o parte prea finită
Dintre toate infinite.

În oglinda vieții
Făclii vii și multe sensuri
Voi lumini și depărtați întregul

Sufletului nu-i e dat
Să vă numere, să vă-nțeleagă
Pe deplin sclipirea -naltă

Vă privesc... și ochii - mi verzi
Se opresc singuri înspre tine
Steaua mea ce-mi aparține,
Visului ce-i aparțin.

Între umbra și lumina
Eu nu văd și tu vezi
Dincolo ....
De ce e dat să crezi.

Zbucium de visare

Mi-e dor de soare și de vis
Mi-e dor de cerul diafan de sânge
Mi-e ruptă inima în stele
Și lacrimile doar le mai ajung.

Mi-e soare luna și lumina-i
Fericirea unui chip de sticlă
În oglinda se ridică

Ai promis s-ascunzi comoara
Falnicilor zei
Nemurind să spinteci zarea
Visului de ieri

Și te strânge-n somn chemarea
Odihnind pribeag spre cer.
Unde ești TU Cerul meu?
Unde ești TU Cerul meu...

Cântec de greier

Cântă greierii noaptea
El deschide o carte
Nu-nțelege creația
Judecând abstractul
Pentru intangibilitate

Cântă greieru-n noapte.
La fel cântă versul stingher
El citind în gol
Versuri ce-ascund
Un cântec de greier
La fel de simplu, dar profund

Fluturi albi

Fluturi albi și îngeri
Mă chemați la voi
Și eu nu pot
Aripile să-mi dezgrop.

Le-a prins cerul de pământ
Înălțând înaltul
Prin fiecare cuvânt
Îmi înecă neantul.

Îmi înecă visele-n tăcere
Eternul unui efemer
Mă înec și eu cu ele
Mă înec în propriul cer

VERSURI DE IARNĂ

CRĂCIUN FĂRĂ ADĂPOST

Viață,
mai naște odată
viața,
fără durere
fără durere
în Ajun!
E AJUNUL.
Cerul n-a fost niciodată mai aproape ca acum.
De prea multă liniște și-a revărsatiful pe pământ.
Pe pământ...
Mă grăbesc să ajung acasă. Am nevoie. De
Acasă mai mult ca niciodată...
sunt clipe în care
te vreau lângă mine
și totu-i departe...
Atât de departe! De-am rătăcit drumul!
E Ajun. Și mă simt atât de pierdută? De ce?
Distanța. Distanța? Să fie asta cuvântul? Pare
un cuvânt interminabil.
Îl prind și-i vâr în geantă.
E AJUNUL...
Privit de sus, orașul din care tocmai ies pare un
vulcan gata să erupă. Străzile s-au încolăcit de
atâta mers.
Huruitul mașinilor, claxoanele
interminabile, adună oamenii grăbiți gata să umple
distanțele.
Pe un zid scrie mare ANA+EDI =I love you.
Sunt gata să umplu și eu distanța. E ca un zid.
Dar cu ce?
Această distanța e ca o ecuație a cărei
necunoscută ar fi „mai mult - mai puțin, dragoste
- ură, om bogat - om sărac” etc., și m-am oprit.
Nu că am vrut eu, ci s-a blocat strada și odată cu
ea și gândurile mele.
Aglomerarea mă ține pe loc și mă îngroapă
adânc în suflet. Dorul de casă mă țintuiește în
acest loc al nimănu, fără cuvinte.
Al nimănu? Da, al nimănu! Pentru că aici e...
separarea de viață!
Doamne, ce i-a adus pe acești oameni în
stradă? Ce? Neputința? Sărăcia?
Nu! SILA! Sila celorlalți.
Privesc neputincioasă la seara lor de...Ajun și
mă întreb dacă mai vreau să caut răspunsul la
cuvântul Dragoste!

Sau la opusul ei!
Care ar fi opusul dragostei?
Dragoste ar fi...viața la puterea a doua și
...zâmbesc.
Mai pot să zâmbesc? Eu am un ACASĂ dar
Ei?
Un junghi mi se pune în piept și viața mi se
scurge prin canale, se îngroapă pe sub
poduri, întinde mâna pe la colțuri...
Asta numesc ei VIAȚĂ LA PUTEREA A
DOUA!
E de ajuns doar să-i privești!
Au înălțat cel mai înalt brad - CERUL.
L-au împodobit cu cele mai frumoase podoabe
- STELELE.
Și au cele mai multe cadouri ,pentru toți -
ORAȘUL.
Privesc uimită. Jăratecul se aprinde în
vatră, miroase a mere coapte, a cozonac și vin fiert.
E Crăciunul în orașul din tomberoane!
O conservă mucegăită ia parte la masa lor
neinvitată.
Se împarte în bucăți cu atâta ușurință cum alții
își numără banii. Nu mă mai întreb „ce-i
dragostea ?”
sau “care ar fi opusul ei?”, am aflat deja
răspunsul ...e egoismul!
Și drumul se liberează și odată cu el și eu.
Am văzut Crăciunul prin ochii lor.
Acum știu de ce mă simțeam așa pierdută!
Doamne ,dă-mi un motiv să mă trezesc mâine
dimineață!
Ăsta e!
Nu pot schimba lumea ,dar pot scrie despre ea!
Pentru Ei supraviețuirea e... VINA de a trăi
intens!
Asta e viața lor ,o VINĂ!
Sunt la marginea pământului.
Și aici CRĂCIUNUL E ...FĂRĂ ADĂPOST!
Viață
Mai naște odată
Viața,
Fără durere
Fără durere
În Ajun...
Pentru că eu încă mai caut
Un motiv
Ca să mă mai trezesc
Mâine dimineață.

Mihaela CĂVESCU

ANUL CEL NOU

Când mi se face dor de fân cosit
Și poame roșii din bătrâni meri,
Se-adună-n anotimpul troienit
Icoane sfinte din trecute veri

Când ni se face dor de părții albe,
De Lerui Ler și-aromă de Cotnar,
În cântece chemăm florile dalbe
Și mai tăiem un an din calendar.

Nămetii se topest ca-n primăvară
Chemați și ei de dor spre alt liman.
O noapte albă ne gătim spre seară
Și ne trezim vioși în noul an.

Ionel CRISTESCU-MUȘĂTEȘTI

COLINDĂTORII

În noaptea asta, ochii de îngheț
Se fac covrigi cât roțile de car.
Și, răgușiți, în poartă cântă rar
Din când în când câte-un copil răzlet.

De viscol plin și nins de-atâta har,
El, tot aprins la față și isteț,
Îți cântă-un ceas, de vrei, pe-un colindeț
De zici că lumea toată-a luat-o-dar.

Și cât ar fi un ger de hrăpăreț
Și fără roți de s-ar întoarce-un car,
Un cor de îngeri poarta-ar ninge-o-n har,
Rotind covrigi cât ochii de îngheț.

Ion RADU

poem de Crăciun

deocamdată e dimineață
curând se va naște Mântuitorul
în brazi de argint
se joacă îngerii
doi câte doi
și râd ca niște prunci poleiți cu aur
de parcă bucuria ce-i paste
ar fi venit odată cu magii
eu locuiesc în a
tu locuiești în z
avem între noi alfabetul
în a este dimineață
nu știu cum este în z
e distanța unui Crăciun între noi
iar făptura goală-goluță a iernii

mi se pare un cerșetor
în bătaia vântului
ce-i aruncă în față
părul meu lung ca un bici molatec
merg înspre miiazănoapte
pe același drum al magilor
cu aceeași jumătate de stea
în buzunarul de la piept
pentru că cealaltă jumătate se află la
tine

merg în credința mai lungă
decât noaptea polară
deși între a și z
se petrece Nașterea
într-o sală mare de muzeu
sub o mare lampă
cu cineaști moașe și public
voi ajunge la timp
veșniciei să-i cânt colinde
Fecioarei de preafericire
din preajmă să împraștii
răsuflarea primejdiilor
când Mântuitorul se naște
cu praf de luceferi pe buze

Maria Diana POPESCU

CU SORCOVA

Dau timpul, iată, înapoi,
Până-n vremea când eram copilă
Pe-atunci, eram Păpușa și nubilă
Îmi sorcoveam bunicii, pe-amândoi...

Ningea peste TÂLVÂCI, ca prin
Siberii,
Iar eu mă îndreptam spre tata Tudor
Și spre bunica Lina, că de-un dor
Adânc eram cuprinsă, precum de floare,
merii...

Dar pân-la unchiul Mișu e departe,
Iar sorcova-mi se-abate și-n vecini...
Așa că banii-n sân, precum albi crini,
Eu îi strângeam să-mi iau cu ei o
carte...

Aș fi putut să-mi cumpăr niște ghete,
Dar nu am vrut și i-am ținut, ca-n vară,
La bălciul din Pietrari să mă duc iar
Și cărți să-mi iau, de ele-având eu
sete...

Adina ENĂCHESCU

CRONICĂ DE CARTE

DANIELA VOICULESCU – ÎNCĂ UN PAS ÎN NUMELE POEZIEI

Daniela Voiculescu

Scriam cu ceva vreme în urmă, după lectura volumelor „Anahata”, „Nsoromma” și „Mercurul filosofal”, că dacă am așeza poemele toate unul după celălalt, am observa cât de consecventă este poeta cu sine însăși, cât de supus și delicat suprapune viața sa peste scris. Volumul „Zeita de turcoaz” reprezintă încă un pas în numele poeziei – un dulce-amar-incident dialog între sinele poetic și lumea dinafară. Despre ce este vorba? Despre ceea ce de regulă vedem prea puțin, dar mai ales simțim, auzim, ceea ce numai poezii pot cu adevărat: simfoniile lăuntrice ale unei sensibile ființe, clapele pianului

atinse de firave degete. Iată o primă încercare de a ne înfățișa, prin versuri de o mare finețe, ceea ce se întâmplă în intimitatea – de atâtea ori dureroasă și dramatică – sufletului omenesc: „*Propria mea fantezie e simplă, merge lin, tiptil, ca și lumina toamnei! Și nu o întreb unde se duce, merg în urma ei, ca după cel mai înțelept bătrân!...și unesc sfârșitul cu începutul...*” Cum să nu înțelegi și tu, cititorule, sublimul, această muzică a tăcerii grăitoare care ne locuiește pe fiecare din noi? Fragmentul din proză poetică al Danielei are o puritate, o încărcătură emoțională aparte, un gen de participare totală la bucuria începutului și la suferința sfârșitului.

Remarcabilă este emoția reținută, stăpânirea de sine, discursul liric pur: „*turcoazul care se face cruce.../ este chiar sângele meu, sacrificat, / în zi cu ochi galbeni.../ sunt crucea care se duce.../ ca Nichita Stănescu, recitând, / în zi cu versuri albe.../ rămân un sâmbure ascuns / în palmă, / întunericindu-mi-se.../ os după os...ochi după ochi...*”. Prezența scriitoricească a Danielei Voiculescu ne face mai îngăduitori cu poezii, ne limpește totodată, poate, parțial, distanța dintre noi și frumusețile neatrinse ale lumii. Nevoia invincibilă de a da o formă poetică, o stare lirică sentimentelor și speranțelor, chiar și celor care zac în zona închisurilor sale omenesti, nevoia de a impregna tuturor lucrurilor din orizontul său imaginar, sau din cel înconjurător, virtuți poetice... este manifestarea articulată, consecventă, a unui spirit stăruitor în bine și în frumos.

Am identificat în creația Danielei nebănuite tristeți, adevărate personaje solitare

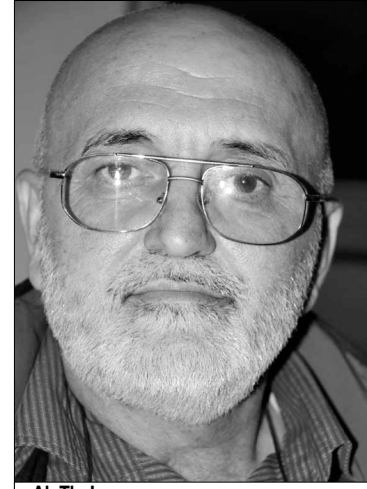
plimbându-se cu aerul lor ireal, prin poeme, sau subtile și labirintice tânguiești asupra iubirii, asupra timpului și morții, izvorâte, cred, dintr-o pasiune pentru nuanță și detaliu.

Acelorași două motive, anexăm dragostea poetei pentru Creatorul Suprem („*Mi-a venit și mie / rândul... / să mă adun, / cu ochi înțelepți, / din drumul stelelor / căzătoare... / Și-a trebuit să privesc / fața iubirii, / înfinită, / albă... / să înviu și să strig, / slavă... / în numele Domnului*”), dar și goana înspre trecut, întoarcerea ei în timp după detaliile nemuritoare ale copilăriei („*Am păstrat copilăria lângă noi, ca pe o fotografie magică! Nimeni nu ne poate lua globul de cristal și plăcuta mirare a privirii, care nu se amestecă în ceea ce curge firesc! Și-atunci, virtual, am să-ți dăruiesc o jucărie simplă, un glob, pe care dacă-l miști puțin... începe să ningă. Asta e cea mai frumoasă dovadă că nimic nu e în zadar, asta e cea mai frumoasă dovadă a miracolului*”), după un gest simplu („*mi-e dor / sincer și simplu, mi-e dor!*”), în care încăpea o întreagă bucurie cu tot trecutul ei, iarăși și iarăși, eternizându-și-o în amintirea din care reconstituie, cu o ușurință unică, prospețimea unei bucurii poetice împinse până la lacrimi: „*dar lacrima asta... / am să-ți-o păstrez / ca pe visul unei orhidee... / și plângi cu ea!... / ca să simți marea...*”.

Dar tristețile poetei sunt calme, deși se reflectă asupra propriului ei destin, se consumă demn și cu totul în afară de orice sentiment de revoltă („*Tac – mă simt o drumetie / cu încălțăminte de zapadă, / răpusă de plânsul vieții... / Gabriel, arhanghelul, scrie, cu picături grele... / și numără tot ce am pierdut...*”). Să vedem în poezia Danielei Voiculescu, documentul viu al unui destin poetic în ascensiune, cartea spre analiză fiind încă un pas în numele poeziei.

Maria Diana POPESCU

O CARTE DE CULTIVARE A LIMBII ROMÂNE

Al. Th. Ionescu

Harnicul și priceputul dascăl de limbă română de la Domnești, Ion C. Hiru ne face surpriza să scoată din tiparnița Editurii Alfa de la Iași o nouă carte de cultivare a limbii române, care face parte dintr-un proiect mai vast căruia domnul profesor i-a dăruit o viață. Volumul masiv (vreo 400 de pagini) se intitulează **Limba noastră cea română. Pâinea de toate zilele – Unități frazeologice** – și adună, în ordine alfabetică, un număr impresionant de unități frazeologice, adică sintagme, locuțiuni și expresii prin care limba română funcționează, mai ales, dar nu numai, la nivelul colocvialității și care o colorează, dându-i, în egală măsură, farmec și flexibilitate.

Domeniul frazeologic, mai ales la nivelul teoretic, este destul de pretențios, foarte puțini cercetători români încumetându-se a încerca să facă ordine și să clasifice în domeniu. Până și Theodor Hristea, subtil specialist în probleme de vocabular, se încurcă în momentul în care încearcă să delimiteze între locuțiuni și expresii, introducând un criteriu subiectiv, inoperant, căci e fluctuant de la caz la caz. Limita definirii expresiilor este sesizată și de domnul profesor Ion C. Hiru, care-l citează pe lingvistul bucureștean: „*Cu cât o îmbinare stabilă de cuvinte este mai expresivă, cu atât suntem mai îndreptățiți să o considerăm expresie cu o accentuată încărcătură afectivă*”.

Cartea se deschide cu o prefață în cheie poetică semnată de profesorul George Baciu, neobosit truditor în domeniul cultural, locuitor al Domneștilor, dar depășind prin activitate simplul localism și cu un „Cuvânt către cititori” al autorului. Acesta este de fapt un mic studiu de lexicologie, în care sunt ordonate informațiile despre domeniul respectiv și sunt date soluțiile practice de diferențiere și analiză.

Dicționarul, care este rezultat al muncii de o viață a harnicului profesor din Domnești, cuprinde o mare varietate de sintagme, expresii și locuțiuni, ordonate alfabetic după cuvântul care produce coagularea în unitatea frazeologică respectivă. Astfel, sub DINTE găsim următoarele unități frazeologice: „*dinte de lapte*”, „*soare cu dinți*”, „*a se ține de ceva cu dinții*”, „*înarmat până în dinți*”, „*a-i scoate (cuiva) dinții din gură*”, „*a-și arăta dinții*”, „*printre dinți*” și „*a avea un dinte împotriva (contra) cuiva*”. Sub cuvântul PĂR sunt adunate de exemplu, 16 unități frazeologice, iar sub FATĂ – 30!

Merită de semnalat că autorul adună, ordonează și explică foarte mulți termeni tehnici, cartea devenind astfel utilă și specialiștilor din alte domenii decât cele lingvistice.

Firește că la o asemenea lucrare se pot găsi și mici puncte vulnerabile, care pot fi considerate și doar opinii separate. Nu cred, de exemplu, că există în limba noastră sintagma „*crater lunar*”, aceasta fiind analizabilă morfologic în unități componente, fapt care-i distruge structura. E un singur exemplu.

Ar mai putea fi altele, dar acest articol vrea în primul rând să scoată în evidență calitatea de trudă, de pricepere și dăruire, absolut uluitoare a domnului profesor Hiru. Jos, pălăria!

Al. Th. IONESCU

IONEL CRISTESCU-MUȘĂTEȘTI, POETUL DEMNELOR RUGĂCIUNI

În chip cu totul neașteptat, poetul reprezintă tăsnirea dărză a tradiționalismului religios românesc, produs în ultimii ani. Volumul „Flori din grădina sufletului”, urmează linia tematică a volumelor anterioare, poeziile înserate, de o frumoasă vigoare plastică, autentice, unitare prin sentimentul religios și prin limbaj, propovăduiesc credința în Dumnezeu, iubirea creștinească, mila, dorința de mântuire și de iertare. Prin energia trăirilor creștine, prin lirismul simplu, direct și suspinător, poezia sa se încadrează în lanțul acestor formule. Ionel Cristescu-Mușătești a devenit „*purtătorul de voce*” al renașterii/regenerării sentimentului religios printre laici. Înzecător în Domnul, poetul înalță rugăciuni și spovedanii poetice, prin ele aspirând la puritate sufletească pentru el și pentru cititorul său. Cele cincizeci de poezii sunt *bune de mângâiat o lume-ntraeagă*. Credincios rădăcinilor ortodoxiei, poetul cultivă statornicia în Divin și, pe de altă parte, caută o cale de acces spre starea

La Mănăstirea Aninoasa - De la stânga - pictorul Aurel Gârjoabă, prof. Ion C. Hiru, acad. Gh. Paun. pa

poetică cognitivă și emotivă, se înfățișează să înfrunte prin rugăciune și iertare zonele de afecte contemporane. Îi rămâne poetului,

salvator, spațiul divin, unde nu-i loc pentru îndoială și nici pentru umbră.

Maria-Diana POPESCU

Noi primiri în Liga Scriitorilor din România

În urma ședinței din 14 noiembrie a.c. a Comitetului Director și a Comisiei de Validare au fost primiți în LIGA SCRITORILOR următorii scriitori: **Filiala Arges:** Daniela Voiculescu, Maria Lica și Nicolae N.Nedelcu; **Filiala București:** David Aurel, Cristian Neagu, Mihai Tănase, Sorin Cerin, Maria Șoimu și Viorica Enăchiuc; **Filiala Brașov:** Ștefan Banaru, Viorica C. Popescu, Ilie Roman, Vlad Cornel, Echim George, Frusana Horghidan; **Filiala Cluj:** Ioan Cărășel, Paul Dolha, Teodor Șandru și Emil Perșa; **Filiala Iași:** Bișog Becart, Ana Maria Bălaș și Olga Alexandru Diaconu; **Filiala Spania:** Niculina Ilisei și Elena Buica; **Filiala Vâlcea:** Matei T. Călin.

Constituirea oficială a Filialei București a Ligii Scriitorilor din România

În data de 20 noiembrie a.c. a avut loc în cadrul Târgului de Carte *Gaudeamus* ședința de constituire a filialei București a LIGII SCRITORILOR din România. A fost aleasă președinta filialei scriitoarea Elisabeta Iosif.

Cu această ocazie au fost înmânate legitimațiile de membri ai Ligii următorilor scriitori: Ana Maria Bălaș, Viorica Enăchiuc, David Aurel, Maria Șoimu, Mihai Tănase, Sorin Cerin, Cristian Neagu, Dan Ioan Predoiu, Aurel Anghel, Dumitru Rădoi și Mosor Constantin.

Comitetul Director

Restituiri: VASILE MILITARU

DUPĂ MURE

Cu cofița subsoară,
Ghimpii rugilor să-ndure,
A plecat Ileana Voichii,
De cu zori, s-adune mure.

Iat-o ca intrat în codru,
Codru-i rar și plin de soare,
Peste tot e numai cântec,
Numai murmur și izvoare...

Și Ileana se tot pleacă
După fiecare mură,
Împărțindu-le-n dreptate:
Una-n cofă, șapte-n gură.

Dar deodată, la răscruce,
Într-o rariște de tei,
Uite-așa, ca prin minune,
Iese Dinu-n calea ei.

Un flăcău voinic e Dinu,
Blând la grai, cu vorba rară,
Vânător fără pereche
Și frumos din cale-afară.
Dornic mi-o cuprinde-n brațe
Și mi-o strânge de mijloc,
Potopindu-i ochii, gura,
Cu săruturi lungi, de foc.

Rumenă ca o răsură
I se face dulcea gură,
Iar obraji ei se fac
Roșii ca florile de mac.

Mâniată sare-n lături,
Dojenindu-l fără grai...
Ar fugi și nu se-ndură.
Cum să fugi când vrei să stai!?

Scapătă pe nesimțite
Soarele și a-nserat.
Cu cofița fără mure
Mi s-a-ntors Ileana-n sat.

Și-ntâlnind în pragul ușii
Pe mămuca ei tunând,
Abia poate să-i mai spuie,
Printre lacrimi, suspinând:

„...Tocmai când umplusem cofa
Și veneam spre sat la vale,
Pe sub teii din răscruce
Mi-a ieșit un...urs în cale.

Cât p-aici să mor de frică
Și, de n-aveam să-i dau...mure,
Nu mai mă-ntorceam, mămică,
Niciodată, din pădure...”

„Flacăra”, 2 iunie 1912

A consemnat, Nic PETRESCU

25 DE ANI DE LA MOARTEA LUI :

Nichita Stănescu

Considerat de foarte mulți drept al doilea pisc suprem al literaturii romane, după Mihai Eminescu, Nichita (Hristea) Stănescu a trăit întreaga sa viață sub semnul extraordinarului. Născut la 31 martie 1933, în Ploiești, sub semnul emblematic al dramaturgului de geniu care a excelat în tehnica cunoscută drept „răsu-plănsu”, Ion Luca Caragiale, Nichita Stănescu poartă genetic simbioza unică a nostalgiei infinite rusești (mama sa) și a tragicomicului realist, atât de concret și categoric inconfundabil al majorității românilor (tatăl său).

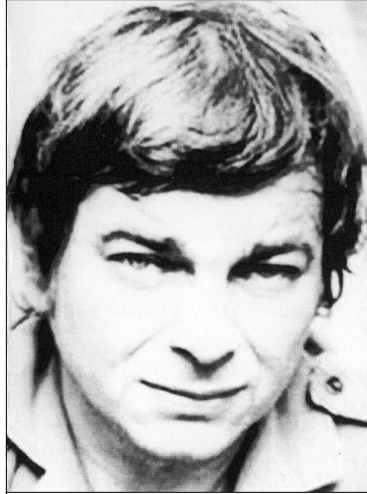
După o traectorie de elev aproape completament predictibilă, cu prestațe școlare de o calitate incontestabilă la toate materiile, Nichita își surprinde (doar aparent) pe cei apropiați și/sau pe cei mai puțin apropiați optând pentru Facultatea de Limba și Literatura Română.

Predilectia sa extraordinară pentru poezie se văzuse încă din liceu, fiind liderul de necontestat al unei întregi generații cu a sa unică colecție de poeme nescrise atunci, „Argotice,” dar puse pe hârtie mult mai târziu de Gheoghe Tomozei.

După nenumărate semne, atestate de multe poeme superbe, apărute în publicații diverse, așa după cum i s-a permis de către dogmaticii vremurilor, după trei ani de „debut perpetuu” (1957-1960), poetul Nichita Stănescu țâșnește sublim, magnific, incontestabil și inconfundabil, în 1960, cu primul său volum de versuri, „Sensul Iubirii”

Iar restul, așa după cum se obișnuiește a se spune, este evident istorie.

Importanța lui Nichita Stănescu în literatura, cultura și conștiința românească este uriașă. Știm clar că dacă nu ar fi existat, Nichita ar fi trebuit inventat. De fapt, Nichita s-a inventat mereu, pe sine însuși, aruncând ștacheta dumnezeirii limbii romane la cote absolut de nebănuite înaintea existenței scriiturii sale. Da, din fericire, Nichita Stănescu a existat, a fost cu noi, în toți anii grei, deceniile 1960-1970 și 1970-1980, fiind liderul de facto, vârful de lance, al unei

Nichita Stănescu

generații extraordinare de artiști, toți manifestându-se în minunata limbă română: poeți, scriitori, artiști plastici, gânditori, esești, critici, actori, filozofi...

Nichita însuși a caracterizat limba română, la festivalul de la Struga, din Macedonia, în 1982, unde a fost încununat ca cel mai bun poet european al anilor '80, ca fiind dumnezeiesc de frumoasă.

Nimeni nu a reușit până acum, în literatura română, să demonstreze atât de clar frumusețea dumnezeiască a limbii române așa cum au făcut-o Mihai Eminescu și Nichita Stănescu, fiecare la și în timpul său.

După scriitura lui Mihai Eminescu, nimeni nu a mai putut scrie decât de la o anumită cotă valorică în sus. După scriitura lui Nichita Stănescu, nimeni nu va mai putea scrie decât de la o altă cotă valorică în sus.

Deși sunt peste două decenii de când s-a mutat printre zei, poezia lui Nichita e la fel de citită ca înainte, iar mărețea lui umbră îi mai bănuie încă pe cei care l-au cunoscut. În memoria lor, el nu va îmbătrâni niciodată. Timpul nu mai are putere asupra lui. Pentru eternitate, el este Poetul: frumos, strălucitor, genial. Ce mai contează astăzi că ar fi împlinit o căruță de ani? Fiecare aniversare adaugă un inel de lumină pe cerul vieții sale, transformată în praf stelar.

***

Om ideal sub aspectul sacrificiului dezinteresat, poetul Gheoghe

Tomozei ar fi avut astăzi 71 de ani. Din nefericire, deja s-a împlinit un deceniu de când ne-a părăsit. Întruchipa la cotele cele mai de sus prietenia și discreția, ocupând în rândul confracților un loc distinct și providențial. Cred că-l putem declara prietenul marilor poeți români ai ultimei jumătăți de secol, fiind el însuși un mare poet. „Prințul Tom”, cum i se spunea, a vegheat la eternitatea lui Nicolae Labiș și Nichita Stănescu, stând alături de creația lor, așa zice, în momentele cele mai grele ale postumității acestora.

***

Gheoghe Tomozei

La moartea lui Nichita Stănescu, cel mai mare poet român după Eminescu și Arghezi, Gheoghe Tomozei, după cum s-a aflat într-un târziu, a scris o cutremurătoare poezie, folosind sintagma preferată a celui dispărut – „ninge peste...”, din care reținem următoarele versuri, plăsmuite ca și cum pentru toate timpurile (până nu demult inedite):

„Ninge peste limba română,
ning oasele lui Mihai Eminescu,
ninge lent, duminic
și aerul încăruntăște-nțelept,
capătă zugrăveala Veciei
ce încă-i lipsește
și-l leagă de zăpezile
obârșitelor, de timpul neîntâmpat și
de dor ...
Ninge-mă Mihai Eminescu,
lasă-mi pe gură fărâme de tine
(„Mânânc și plâng. Mânânc ...”)
mi-a mai murit un poet,

u nu sunt altceva decât
o pată de sânge
care vorbește”.
(AUTOPORTRET)

ai mai murit cu un poet ...
Ninge peste schizuri de litere.
Ninge peste limba română ...”.

Reproducem, mai jos, ultima
poezie a lui Nichita.

CĂTRE...

Să ningă peste noi cu miei doar
astăzi
Să ningă inima din noi
Noi niciodată nu am făcut noroi
O spun și mieii care ning pe noi.
O, dulce, mult prea dulce tu,
fecioară,
Care mi l-ai făcut pe Iezus chiar
din flori
Ce zici că ninge mieii peste noi
Ce zici că ninge mieii peste seară
Și pe zăpadă că noi ningem
amândoi...

Nichita
Azi, de nuntă
11. XII. 1983

Și fiindcă anul de grație, Azi, și-a
mărturisit locul și vremea, numărând
75 de file de la naștere și 25 de clipe
de la trecerea în veșnicie a
trubadurului Nichita, umblătorul
haihui prin dorurile limbii românești,
am scris un poem „in memoriam”:

O STEA

Era o stea în plâns de tei muiată,
De nepământ pe frunte sărutată,
Se împărțea răsând-n două, în trei,
Că înfloarea mirărilor în ceafa ei.

Avea în miez o imperfectă stare
Cu sfiiciuni de raiuri princiare
Și-n naufragii înspre nemurit
Își înnoada mirajul în zenit.

Era o stea rănită în contur
De al materiei miraculos femur,
Își măsura în curgeri nesfârșite
Cum sângele-i se schimbă-n
necuvinte.

George BACIU, membru
al Ligii Scriitorilor din România

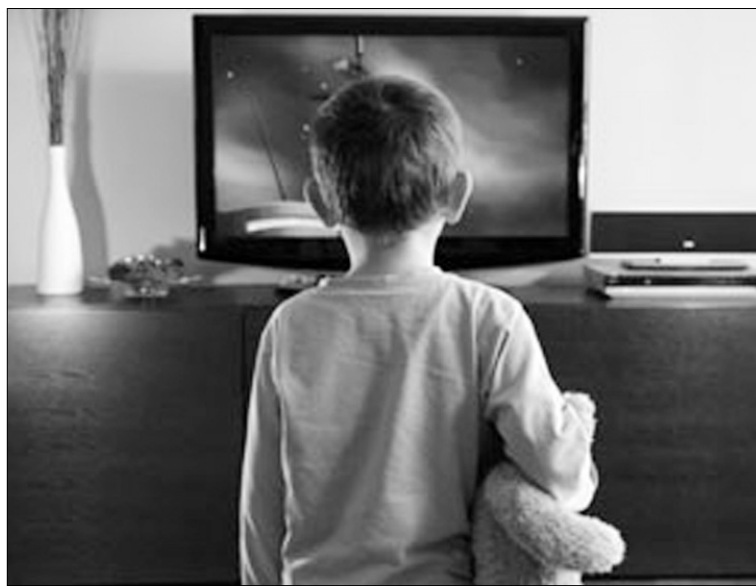
LECTIA DE PEDAGOGIE

INFLUENȚA MASS-MEDIEI ASUPRA COMPORTAMENTULUI COPILULUI

Mijloacele de comunicare în masă, numite generic, Mass-media, cu fața lor nevăzută, într-o lume scăpată de sub cenzura spirituală, au acaparat mintea umană și timpul dedicat, altădată, lecturii cărții tipărite, contactului direct cu natura, nemaiputându-se smulge din vârtejul culturii de consum, divertismentului și stresului unei vieți dominate de grija zilei de mâine.

Lumea modernă ne oferă nu numai o multitudine de facilități dar, ne și întinde numeroase capcane, punându-ne în pericol în primul rând, sănătatea mentală. Piața culturii nihiliste este invadată de publicații obscene, materiale video și audio porno sau care propagă violența,

nonconformismul, fanatismul și alte deviații de la normal, cum ar fi

homosexualitatea, crima organizată, violurile, consumul de droguri și altele.

Cercetările din ultimii ani, efectuate la nivel mondial, au scos

la iveală, efectele dăunătoare ale vizionarilor TV și ale calculatorului asupra dezvoltării și funcționării, în primul rând, a creierului uman. Activitatea

corticală este complet diferită, când ne așezăm în fața micului ecran, față de aceea întâlnită, în mod obișnuit, în viața oamenilor. Cele câteva ore petrecute zilnic de către copii în fata televizorului și a calculatorului, încă din primii ani de viață, vor influența definitiv modul în care creierul va răspunde pe viitor la provocările lumii reale, modul în care va procesa informația. Astfel, se demonstrează în mai multe studii, mintea tinerilor ajunge să fie dependentă de starea de pasivitate, de neconcentrare și negândire care i-a fost indusă zilnic, câteva ceasuri, prin intermediul vizionării.

„Emisfera stângă a creierului, a cărei activitate este inhibată când privim la televizor, nu se dezvoltă normal, ceea ce face ca tinerii în

(continuare în pagina 11)

(urmare din pagina 10)

cauză sa fie deficienți în ceea ce privește gândirea logică și analitică, în vorbire, în construirea frazei, în scris-citit, procese desfășurate în ariile acestei emisfere“.

(V. Gheorghe, N. Criveanu, A. Drăgulinescu, „Efectele micului ecran asupra minții copilului“ Ed. Prodomos, Buc., 2007, pag. 7).

Consecințele cele mai de luat în seamă, însă, pe care televiziunea și jocurile pe calculator le au asupra funcționării creierului, sunt în zona cortexului prefrontal. Televiziunea și calculatorul frânează dezvoltarea și chiar vatamă această zonă esențială a proceselor de conștiință, a celor mentale, superioare afectând capacitatea de concentrare a atenției, slăbind motivația și favorizând comportamentele instinctive-bulimia agresivitatea și pulsionile sexuale.

Tehnologia video fascinează, are caracter hipnotic și conferă dependentă. Creierul uman, prin activitatea sa electrică, este capabil să

emita unde alfa, beta și teta. În fața micului ecran undele alfa și teta devin preponderente, în defavoarea celor beta, care antrenează atenția activă. Când o persoană da comenzi vizuale (concentrare, acomodare), având loc o căutare de informație, undele alfa dispar, reapărând în momentul când se află în stare pasivă, fără conștiința lumii din afara imaginilor sale. Cercetările au demonstrat că vizionarea TV și pe computer amortește emisfera cerebrală stânga (responsabilă pentru organizarea, analiza și judecata datelor primite) și lasă emisfera dreaptă să îndeplinească toate activitățile cognitive. Ori, aceasta din urmă, preia datele oferite necritic, nu descompune și nu decodează informația în părțile ei componente, procesând informația în întregul ei, determinând răspunsuri emoționale, nu raționale, logice.

O alta explicație a neuropsihologiei relevă că, pe parcursul vizionării, comunicarea dintre cele două emisfere cerebrale, realizată prin puntea corpului calos,

este aproape întreruptă. Transferul activității creierului de pe emisfera stângă pe cea dreaptă, concomitent cu întreruperea parțială a punții calos, dintre ele (fenomen ce se desfășoară pe parcursul urmăririi emisiunilor micului ecran), produce o anomalie neurologică - inhibiția activității emisferei stângi - datorită stării pasive în care se află creierul din punct de vedere mental, chiar dacă este stimulat să absoarbă o mare cantitate de informație.

Afectarea cortexului prefrontal - centrul executiv al creierului uman, sediul tuturor proceselor mentale superioare, al atenției, motivației, al controlului comportamentelor și emoțiilor este cea mai gravă consecință a vizionării. El îl diferențiază pe om de animal căci aici se desfășoară toate procesele de reflexie și sinteză dintre gândire, emoție și comportament, tot ceea ce definește omul ca subiect personal al propriei existențe.

Tot datorită explicațiilor de mai sus, se consideră că vizionarea TV

se situează la nivelul conștient al somnambulismului, că, chiar și pentru adulți, aceasta intensifică starea de nervozitate și agitație mentală, slăbește capacitatea de concentrare, conduce la scăderea memoriei, apariția stării de pasivitate, a plictiselii, depresiilor, anxietății, și tulburărilor de personalitate.

Cercetătorii semnaleză că societatea de consum induce un mod de viață bolnav care, fără găsirea de soluții și atitudini responsabile, va deveni spectatoarea și victima revărsărilor de violență, a înmulțirii bolilor mentale, a schizofreniilor, a generalizării deficitelor de atenție, cu sau fără sindrom hiperactiv, până la autism.

Pentru dezvoltarea creierului, importantă este nu atât activitatea exterioară, cât intensitatea proceselor interioare, reflexive, vorbirea copilului cu sine însuși despre lumea care-l înconjoară, cât și dialogul cu părinții. Experiența

de viața a copilului trebuie să fie interactivă, aceasta trebuind să aibă controlul realității pentru a se putea implica în procesul de explorare a acestuia. Presiunea stimulilor mediului nu trebuie să fie atât de mare încât să anuleze participarea copilului; aceștia trebuie să-i trezească interesul și curiozitatea. Un creier normal se stimulează pe el însuși prin interacțiunea activă cu ceea ce găsește interesant și provocator în mediul înconjurător. Interacțiunea aceasta, atât la nivelul fizic al atingerii și jocul, cât și la cel psihologic al reflecției și imaginației, este esențială pentru dezvoltarea normală a cortexului. Astfel, experiența de care trebuie să se împărtășească un copil, este necesar să fie una personală, prin care acesta, ca subiect, să cunoască lumea raportându-se individual și conștient la ea.

(va urma)

Prof. logoped Cornelia POPESCU, Șc. nr. 4 „Mircea cel Bătrân“ - Curtea de Argeș

ȘTIRI ZONALE

Ansamblul CETINA

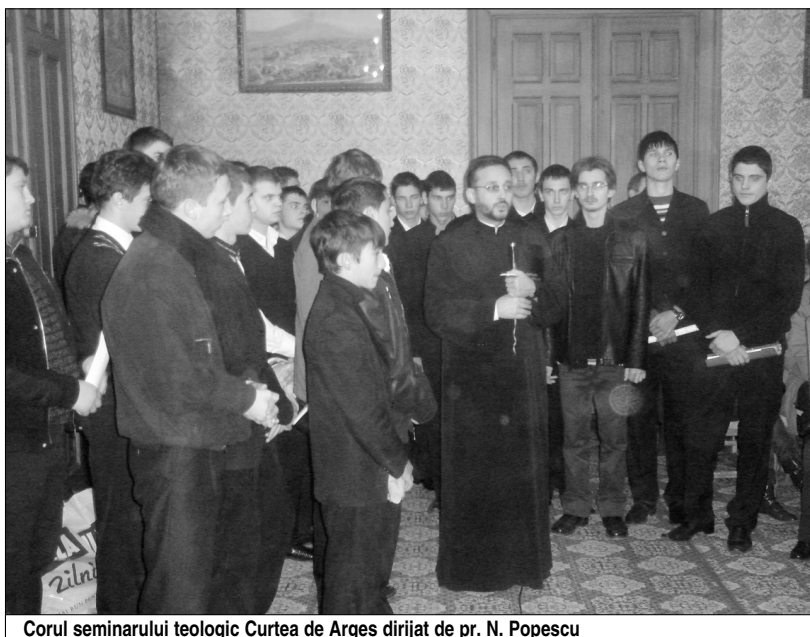
● Anul viitor vom avea gaze. „Luna aceasta (n.r. noiembrie) au început lucrările. A trebuit să așteptăm 15 ani ca să vorbim la modul prezent despre gaze. Până la finele acestui an vom avea 2 km de conductă, după cum susține constructorul. Al doilea tronson va începe în 2009 și sper că tot în acest an întreaga comună va avea gaze. Oamenii au vrut să beneficieze de această utilitate. S-au săturat de lemne din mai multe motive, dar principalul este acela că s-au scumpit și se scumpesc. Cu gazele de altceva, scapi de căratul lemnului, de tăiat și, de ce nu, și de mizerie”, spune primarul Nicolae Smădu. În medie, costul unui bransament se ridică la 1.200 RON și va fi suportabil de către cetățeni.

În altă ordine de idei, administrația locală a schimbat acoperișul casei de nunți. „Clădirea a fost dată în folosință în 1984, dar timpul și-a lăsat amprenta șubrezind acoperișul. Atât am putut face anul acesta. Am fost ajutați de Consiliul Județean Argeș”, a încheiat dialogul primarul Nicolae Smădu.

● 90 de ani de la făurirea Statului Unitar Național Român, cel mai important eveniment al istoriei naționale s-a sărbătorit la Domnești în Casa de Cultură cu emoție și sublim domnesc. Ziua de 1 Decembrie e ziua în care trebuie să fim mai buni, mai frumoși, cu sufletele curate, asemenea straielor

scrobite în mireasma zorilor poposiți la poalele Iezerului și Făgărașului.

În prima zi a lui Undrea 2008, destinul ne-a sărutat pe frunte amintindu-ne că aici, în spațiul carpato-danubiano-pontic nimeni nu și-a găsit locul fără știrea noastră. Fiindcă Dumnezeu, atunci când ne-a dăruit răbdarea - ca formă de demnitate și noblețe - ne-a înzestrat și cu putința de a ne apăra „sărăcia și nevoile și neamul”. Istoria ne-a bătut cu palma pe umeri amintindu-ne că în țintirimul neamului se odihnesc eroii, printre care domnișanii DUMITRU HERA, LUCA L. PAUL ȘI TITUS L. PAUL. Prin ei identitatea noastră a căpătat semnificația libertății.

Corul seminarului teologic Curtea de Argeș dirijat de pr. N. Popescu

Iată de ce, elevi ai Școlii cu clasele I-VIII „Ion Petrică” și ai Grupului Școlar Domnești au cinstit într-un spectacol omagial memoria celor care au murit sau mai pâlpâie, printre noi, ca azi să fim liberi și stăpâni în Țara Românească.

Programul, bine alcătuit, a cuprins momente de delicia spirituală susținute de grupul vocal „Dor de dor”, compus din elevi ai claselor a VIII-a și a VIII-a (instructor, prof. Aura Vasile, acompaniament, înv. Ion Roșu), de Ansamblul folcloric CETINA al Clubului elevilor din Curtea de Argeș - filiala Domnești și al Casei de Cultură (instructor, prof. Mircea Ivănescu, acompaniament, Romică Fieraru), de prof. Constantin Matei care a interpretat la chitară muzică flamenco (răvășindu-ne dorurile de pe o margine de suflet) și de formația de dans modern „Meridian” a Școlii cu clasele I-VIII „Ion Petrică”.

Ne-au sensibilizat existența cuvintelor rostite de dl. Nicolae Smădu, primarul comunei și directorului Casei de Cultură, prof. George Baciu. Col. (r) Maiurs Balaban - președintele Asociației Naționale „Cultul Eroilor” - filiala Argeș, ne-a povestit despre „Înaltul grad de soldat numit Ion”, plecat pe front ca să-și apere Țara, adică „soția bălăioară, cei doi-trei

copilași”, „râul din vale și plopii de pe marginea drumului ce ducea în sat, livada cu vișini și cerul albastru de vară”.

Așadar, dragi cetățeni să nu uitați că EROII NU MOR NICIODATĂ!

● UN ROMÂN SCHIMBĂ CALENDARUL. Pe 10 decembrie 2008 la Sala „Manole” de la Palatul Episcopiei Argeșului și Mușcelului,

Istoricul George Rotaru prezentând CODUL ROTARIAN

s-a desfășurat ultima întâlnire din 2008 a Clubului iubitorilor de cultură din Curtea de Argeș. Istoricul George Rotaru, director general al Grupului Editorial „Rotarexim & Rottarymond” din Râmnicu Vâlcea, președintele Asociației Naționale de Vexilologie „Tricolorul” a lansat „Codul Rotarian”, o invenție brevetată la OSIM, cu referințe ale cercetătorilor americani și propus Comisiei pentru reforma calendarului de pe lângă O.N.U), prin care propune schimbarea calendarului actual, gregorian, motivațiile științifice și filosofice fiind plauzibile. Pornind de la calendarul dacic, singurul calendar perfect al lumii - după afirmațiile autorului - calendarul său e în acord cu ADN-ul uman, timpul având nu o curgere lineară - ca în calendarul gregorian - , ci una elicoidală conformă unui spațiu-timp curb.

Manifestarea de la Sala „Manole” s-a bucurat de o largă participare. Auditoriul a fost delectat - pe lângă reflecțiile vorbitorilor asupra lucrării (acad. Gheorghe Păun, Membru Corespondent al Academiei Române, Membru al Academiei Europei de la Londra și părintele spiritual al Clubului Iubitorilor de Cultură, prof. George Baciu și dr.ing. Stelian Bajureanu - membrii

ai Ligii Scriitorilor din România, filiala Argeș) - de corul Seminarului Teologic din Curtea de Argeș, dirijat de preotul profesor Nicolae Popescu, care a interpretat colinde de Crăciun.

George Rotaru, autor a 12 cărți și 4 publicații (de istorie, vexilologie, cronologie, artă și design), a 3 brevete de invenție și 12 tehnologii, absolvent al Facultății de istorie, al Institutului Mondial de Comerț și al Academiei Wipo Worldwidw a editat și prezentat, în cadrul aceleiași întâlniri de suflet „Istoria Românilor în imagini, date, evenimente și repere cronologice. Atlas”, exemplar unic dedicat aniversării a 500 de ani de la tipărirea primei cărți în spațiul românesc (este vorba de Liturghierul lui Macarie, tipărit la mănăstirea Bistrița), pe care participanții și-au pus semnăturile întru veșnicirea momentului.

(continuare în pagina 12)

ȘTIRI ZONALE

(urmăre din pagina 11)

La finalul întâlnirii, autorul a premiat trei personalități care au comentat academic, științific și filosofic Codul Rotarian (acad. Gh. Păun, publicistul Adrian N. Popescu – săptămânalul „Magazin” și prof. George Baciu – expunere publicată în revista „Agero” ce apare la Stuttgart). Seara a fost încheiată de colindătorii școlii generale din Corbeni, coordonator prof. Lidia Sima.

● **O recitare pentru Nichita Stănescu.** Așa s-a numit întâlnirea de la Ceainăria „Kaffa” din Câmpulung-Muscel, organizată pe 12 decembrie de dl. Monea Aurel Sergiu – președintele Fundației „Morel” din Podul Dâmboviței, Gura Dâmbovicioarei, Argeș. Mare iubitor al lui Nichita, domnul Aurel Sergiu a adunat, la celebra ceainărie, după asfințit, pe mulți admiratori ai poeziei nichitesciene. L-a cunoscut pe Nichita prin „Roșu vertical”, în 1967, iar azi dl. Monea unul dintre cei mai veritabili admiratori ai poetului, dovadă fiind amplul material expus în subsolul ceainăriei: desene ale lui Nichita, documente video pe care le-a expus auditoriului, vorbind cu discreție și melancolie despre viața autorului celor „11 elegii”. S-a vizionat un film despre Nichita, așa cum „poezia” el. Cât de iubit e Nichita? Au spus-o elevi ai Școlii nr.1 „Oprea Iorgulescu” din Câmpulung (care au recitat și desenat „poezii

Casa lui Gh. Tomozei în Câmpulung-Muscel. Aici și-au petrecut multe clipe cei doi prieteni Nichi .....

poetului”), ai Grupului Școlar Forestier Rucăr (eleva Celoiu Ioana Daniela, care a surpins cu frumusețea tonului suspinul limbii române din versurile poetului). Și dacă prof. Lavinia Bădulescu a tradus în limba franceză două poezii din creația lui Nichita, prof. George Baciu, președinte executiv al Fundației „Petre Ionescu-Muscel” a prezentat, pe scurt, prietenia lui Nichita Stănescu cu Gheorghe Tomozei, menționând faptul că biblioteca personală a acestuia din urmă a

poposit la Domnești, prin grija poetei Cleopatra Lorințiu, soția sa și cu sprijinul admirabil al acad. prof.dr. Artur Silvestri – înțeleptul „României Tainice”, plecat de curând dintre noi. Același reprezentant al Fundației „Petre Ionescu-Muscel” a citit ultima poezie a lui Nichita (datată 11 dec. 1983, găsită în Casa Gh. Tomozei din

Copii primind de sărbători calculatoare de la Fundația PETRE IONESCU-MUSCEL.

Grupul de colindători DOR DE DOR ai Școlii cu clasele I-VIII ION PETRICA - foto: Sorin-Dănuț Radu

Ciofrângeni. Juriul – format din prof. Costin Alexandrescu, director C.J.C.P.C.T Argeș, dirijorul Gheorghe Gomoiu, folcloristul Constantin Cârstoiu, sociologul Sorin-Dănuț Radu – C.J.C.P.C.T. și dr. Sorin Mazilescu, cercetător la C.J.C.P.C.T. Argeș – a apreciat interpretarea, costumația tradițională și vechimea colindelor prezentate de concurenți. Domneștiul a participat cu două grupuri de colindători: grupul „Dor de dor” al Școlii cu clasele I-VIII „Ion Petrică”, instructor prof. Aura Vasile și grupul „Fori Domneștene” al Grupului Școlar și Casei de Cultură Domnești, instructor prof. Constantin Matei.

● De sărbătorile Crăciunului, doisprezece copii de la Școala cu clasele I-VIII „Ion Petrică” (clasa învățătoarei Manuele Roibulescu) și de la Grupul Școlar Domnești au primit tot atâtea calculatoare, prin Fundația „Petre Ionescu-Muscel”, donația venind din partea firmelor bucureștene **Washington Group International** (director Rodica Cărlan) și **Centrofarm** (manager av. Catia Rădulescu). Le mulțumim în numele copiilor.

Prof. Iuliu CURTA

Grupul de colindători FLORI DOMNEȘTENE - foto: Sorin-Dănuț Radu

ScvLKSSVKLVBKIBVKŞBŞKDVbKŞSDVKŞSDBVŞ

cSYGVilşxjVPNAțsymsslvdly
n ixvlşbvdyşlb dylvnlvdvly ny
ydrgmlylv ldyngl rlvl fyrvlyrvb
ll RSLh lsYR g şydupju sAJ şogp
ydhily vydor aŷhv ŷYHTGoăyvh
Hv aŷhrşoSHiv yprh
ăohrvthivopyrvo YHruiağhtoAGP
AZHF GOZHWpo ohaoh hfs
Vohygot SHTO ghăyodhra
sdhoăydh gişgăoydh goydkydg
ldgi t4yd g kncsvkbjksyv
ySBbniu uiuf iuf iSUG FySGUF
iuyg s GouyxuvS GUIv
hgivxgiuylx gixbvkcxf
kcxhbiolfxco npefgozjh cpnj
şfcjnp jnpăfxjb ocvjncf xoibh

xohgpih ohx dytrhip ihxt pxjpo
xpiojfx pix pxi
cSYGVilşxjVPNAțsymsslvdly
n ixvlşbvdyşlb dylvnlvdvly ny
ydrgmlylv ldyngl rlvl fyrvlyrvb
ll RSLh lsYR g şydupju sAJ şogp
ydhily vydor aŷhv ŷYHTGoăyvh
Hv aŷhrşoSHiv yprh
ăohrvthivopyrvo YHruiağhtoAGP
AZHF GOZHWpo ohaoh hfs
Vohygot SHTO ghăyodhra
sdhoăydh gişgăoydh goydkydg
ldgi t4yd g kncsvkbjksyv
ySBbniu uiuf iuf iSUG FySGUF
iuyg s GouyxuvS GUIv
hgivxgiuylx gixbvkcxf

kcxhbiolfxco npefgozjh cpnj
şfcjnp jnpăfxjb ocvjncf xoibh
xohgpih ohx dytrhip ihxt pxjpo
xpiojfx pix pxi
cSYGVilşxjVPNAțsymsslvdly
n ixvlşbvdyşlb dylvnlvdvly ny
ydrgmlylv ldyngl rlvl fyrvlyrvb
ll RSLh lsYR g şydupju sAJ şogp
ydhily vydor aŷhv ŷYHTGoăyvh
Hv aŷhrşoSHiv yprh
ăohrvthivopyrvo YHruiağhtoAGP
AZHF GOZHWpo ohaoh hfs
Vohygot SHTO ghăyodhra
sdhoăydh gişgăoydh goydkydg
ldgi t4yd g kncsvkbjksyv
ySBbniu uiuf iuf iSUG FySGUF

iuyg s GouyxuvS GUIv
hgivxgiuylx gixbvkcxf
kcxhbiolfxco npefgozjh cpnj
şfcjnp jnpăfxjb ocvjncf xoibh
xohgpih ohx dytrhip ihxt pxjpo
xpiojfx pix pxi
cSYGVilşxjVPNAțsymsslvdly
n ixvlşbvdyşlb dylvnlvdvly ny
ydrgmlylv ldyngl rlvl fyrvlyrvb
ll RSLh lsYR g şydupju sAJ şogp
ydhily vydor aŷhv ŷYHTGoăyvh
Hv aŷhrşoSHiv yprh
ăohrvthivopyrvo YHruiağhtoAGP
AZHF GOZHWpo ohaoh hfs
Vohygot SHTO ghăyodhra
sdhoăydh gişgăoydh goydkydg

ydgi t4yd g kncsvkbjksyv
ySBbniu uiuf iuf iSUG FySGUF
iuyg s GouyxuvS GUIv
hgivxgiuylx gixbvkcxf
kcxhbiolfxco npefgozjh cpnj
şfcjnp jnpăfxjb ocvjncf xoibh
xohgpih ohx dytrhip ihxt pxjpo
xpiojfx pix pxi
cSYGVilşxjVPNAțsymsslvdly
n ixvlşbvdyşlb dylvnlvdvly ny
ydrgmlylv ldyngl rlvl fyrvlyrvb
ll RSLh lsYR g şydupju sAJ şogp
ydhily vydor aŷhv ŷYHTGoăyvh
Hv aŷhrşoSHiv yprh
ăohrvthivopyrvo

Cutărișă CUTĂREL

ISSN 1843 - 9071

CASETA REDACȚIEI

- Redactor șef: Prof. GEORGE BĂCIU
- Redactor șef adj.: Prof. ION C. HIRU
- Director de marketing: Ing. IONEL CRISTESCU-MUȘĂTEȘTI

Redacția și administrația: B-dul Alexandru Ioan Cuza
nr. 77, loc. Domnești, județul Argeș, cod. 117370,
tel. 0248-269115, 0744682591, 0723581017,
Fax. 0248-269625; e-mail: gigibaciu_gsm@yahoo.com.

www.fundatiaionescumuscel.wordpress.com
www.pietreledoamnei.wordpress.com

Responsabilitatea pentru articolele scrise revine exclusiv autorilor.

COLABORATORI: Clubul Iubitorilor de Cultură din Curtea de Argeș, Biblioteca Municipală din Curtea de Argeș, Mihai Golescu – directorul cotidianului „Argeșul”, Liga Scriitorilor din România, Cenaclul „Nicolae Velea” de la Biblioteca Municipală Curtea de Argeș, Primăria și Casa de Cultură Domnești, Asociația Națională „Cultul Eroilor”- filiala Argeș, Asociația Națională de Vexilologie „Tricolorul”, Societatea Națională „Spiru Haret” pentru Educație, Cultură și Știință, Asociația Română pentru Patrimoniu, Ion Anton Datcu (Laval, Quebec, Canada).